

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת ויחי

תשפ"ו

(שנה ט', גליון מס' 419)

שיעורי הרב אליהו בר חן

e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

השיעור השבועי מתקיים בכל יום שלישי **באמצעות הזום**

לקבלת קישור כניסה:

052-719-1965 / 055-557-0895

זמן תחילת השיעור:

שעון קיץ - 20:30

שעון חורף - 20:00

לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה לכתובת: k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גיליון שבועי"

פרשת ויחי התשפ"ו

"לִישׁוּעַתְךָ קוִיִּי יְהוָה"

א. על מאמר הכתוב בפרשת "ויגש" ¹, "וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל פְּרָעָה, יָמִי שְׁנֵי מִגֻּרֵי שְׁלָשִׁים וּמֵאֶת שָׁנָה, מָעַט וְרָעִים הָיוּ יָמֵי שְׁנֵי חַיִּי, וְלֹא הִשְׁיֵגוּ אֶת יָמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אֲבֹתִי בְיָמֵי מִגֻּרֵיהֶם", כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א ²:

"גלות מצרים, לברר ניצוצי קרי מאדם הראשון, ב-קל' שנים.

ועל פי זה, אפשר לתת טעם -

למה שיעקב אבינו עליו השלום, סבל צרות רבות ב-קל' שנים,

כמו שאמר לפרעה ³, 'יָמֵי שְׁנֵי מִגֻּרֵי שְׁלָשִׁים וּמֵאֶת שָׁנָה, מָעַט וְרָעִים',

ואחרי כן, חי שבע עשרה שנה, בשלווה והשקט במצרים.

והעניין -

כי יעקב אבינו עליו השלום, תיקן עוון גילוי עריות ד-אדם הראשון, כמו שכתב רבינו האר"י זצ"ל ⁴, והוא רמוז בזוהר הקדוש ⁵,

ויעקב, שופריה ד-אדם הראשון ⁶,

ולכן, קל' שנה היה בצער, נגד קל' שנה ד-אדם הראשון,

וזוהו שרמז ⁷, 'מָעַט וְרָעִים', ד-הניצוצות נתמעטו והיו רעי"ם,

¹ בראשית, מז' - ט'.

² בספרו הקדוש "זרוע ימין", על הגדה של פסח (ד"ה "לגוי גדול").

³ בראשית, מז' - ט'.

⁴ "ספר הליקוטים", פרשת תולדות.

⁵ ראה בספר "זוהר הרקיע", מה שהביא מפירוש האר"י זיע"א, על דברי ה"זוהר הקדוש" (ח"א, דף קסח').

⁶ בבא מציעא, פד' ע"א.

בסוד רע, שהוא קרי.

ואחר כך, שתיקן גילוי עריות ד-אדם הראשון, חי שבע עשרה שנה - שהוא טו"ב, יסוד צדיק כי טוב.

ואפשר, זהו סמיכות פרשת ויגש ופרשת ויחי יעקב, 'ויפרו ויברכו מאד' ⁸, 'ויחי יעקב' ⁹ -

'מאד', אותיות אדם,

רמז, ד-ניצוצות אדם הראשון, נתקנו ובאו דרך ישר, בזיווג.

ועל כן, 'ויחי יעקב' טו"ב שנה בארץ מצרים, ערוות הארץ,

להורות, כי השג השיג, והצל הציל ותיקן,

לכן, חי טו"ב שנות, מספר טו"ב לצדיק".

ב. בעניין "קרבן התמיד", כתב הגה"ק רבינו משה יחיאל אפשטיין זיע"א מאוז'רוב ¹⁰. כדלהלן ^{11 12}.

על מאמר הכתוב בפרשת "פנחס" ¹³, "עלת תמיד, העשירה בחר סיני, לריח ניחח אשה ליהוה", כתב רש"י הקדוש:

"הקיש עולת תמיד, לעולת הר סיני, אותה שנתקרבה לפני מתן תורה",

ואפשר לרמז בזה: שהקרבת הקרבן, חייבת להיות בשלימות ההכנעה, הנלמדת מהר סיני ¹⁴.

⁷ בראשית, מז' - ט'.

⁸ בראשית, מז' - כז'.

⁹ בראשית, מז' - כח'.

¹⁰ בספרו הקדוש "באר משה", (בפרשת "פנחס", אות כד', עמודים תרסט'-תרעא').

¹¹ דבריו הקדושים, 'ובאו בכאן במעט שינויי לשון, למען ירצו עיני הקורא בהם.

¹² דבריו הקדושים, 'ובאו בכאן בהרחבה, עד אשר נכתוב: "עד כאן דבריו הקדושים".

¹³ במדבר, כח' - ו'.

ויתר על כן, בסמוך לקרבן העולה שהיה בהר סיני¹⁵, נאמר¹⁶, "וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית, וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵי הָעָם, וַיֹּאמְרוּ, כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה, נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", ובאותה השעה, פסקה זוהמתן של ישראל, וכפי דרשו רבותינו ז"ל¹⁷, "ישראל שעמדו על הר סיני, פסקה זוהמתן",
ופירש בזה רש"י הקדוש¹⁸, "וכל שעמדו על הר סיני, נתקדשו ונטהרו, ונתרפאו מכל מום".

והכוונה היא, גם למום רוחני!

שכן, כך דרשו רבותינו ז"ל¹⁹, "האי מאן דיהיר, בעל מום הוא".
ולפיכך כתב רש"י הקדוש²⁰, "נתקדשו ונטהרו", כי רפואת המום הרוחני, היא היא קדושה וטהרה.

ויעויין עוד, בפירושו של רש"י הקדוש במסכת עבודה זרה²¹, "ישראל שעמדו על הר סיני - ונתקנו מכל מום, כדכתיב²², 'כָּל־יֶלֶד יִפָּהּ רַעִיָּתִי, וּמוֹם אֵין בָּד'".
והיינו, כמו שביארו רבותינו ז"ל²³, "תני רבי שמעון בן יוחאי, בַּשָּׁעָה שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הָרַם הַסִּינִי, וַאֲמָרוּ²⁴, 'כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה', נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע',

¹⁴ ויעויין במסכת סוטה (ה' ע"א):

"לעולם ילמד אדם מדעת קונו, שהרי הקדוש ברוך הוא הניח כל הרים וגבעות, והשרה שכינתו על הר סיני".

¹⁵ שמות, כד', ה' - ו'.

¹⁶ שמות, כד' - ז'.

¹⁷ שבת, קמו' ע"א.

¹⁸ בד"ה "מזליהו הוי".

¹⁹ מגילה, כט' ע"א.

²⁰ הנ"ל.

²¹ כב' ע"ב, בד"ה "ישראל".

²² שיר השירים, ד' - ז'.

²³ שיר השירים רבה, פרשה ד', א' (ז').

אוֹתָהּ שָׁעָה, לֹא הָיָה בָּהֶם לֹא זָבִים וְלֹא מְצָרְעִין וְלֹא חֲגָרִין וְלֹא סוּמִין לֹא אֱלָמִין
וְלֹא חֲרָשִׁין, לֹא שׁוֹטֵטִין וְלֹא שְׂמָמִין, לֹא טַפְשִׁין וְלֹא חֲלוּקֵי לֵב,

עַל אוֹתָהּ שָׁעָה, נֶאֱמַר ²⁵, 'כִּלְדָּן יָפָה רַעֲיָתִי' ."

כלומר, שמאחר שנתרפאו, נתרפאו לא רק מן המומים הגופניים, אלא גם מן
המומים הרוחניים.

והן הם דבריו הקדושים של ה"זוהר הקדוש" ²⁶, "וּכְשַׁעֲבָרָה מֵהֶם אוֹתָהּ זָהֳמָה,
נִשְׁאַרוּ יִשְׂרָאֵל גּוֹפִים מְצַחֲצָחִים בְּלִי טָנוּף כָּלֵל, וְהַנְּשָׁמוֹת בְּפָנִים כְּזֹהֵר הָרָקִיעַ
לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר" ²⁷.

ותראה, שהזוהמא, היא הגאוה!

שהרי אמרו ²⁸, "אִיהוּ זוֹהֵמָא, וְאִיהוּ שְׂאוֹר שְׁבַעֲיָה".

והנה, שאור, מסמל גאוה,

וכמו שכתב ב-"ספר החינוך" ²⁹, בטעם איסור הקרבת השאור למזבח, "לפי
שהשאור מגביה עצמו ... כִּי 'תוֹעֵבֶת ה' כָּל גִּבָּה לֵב' ³⁰ ."

ובאמת, שהדברים מפורשים כן בדברי ה"זוהר הקדוש" ³¹, "וְזֶהוּ סוּד שֶׁל יֵצֶר
הָרַע, עֲבוּדָה זָרָה, שְׁנִקְרָאת גַּם כֵּךְ - שְׂאוֹר,

וְזֶהוּ יֵצֶר הָרַע, שֶׁכֵּךְ הוּא יֵצֶר הָרַע בְּבֶן אָדָם כְּשֶׂאוֹר שְׁבַעֲסָה, שְׁנִכְנַס בְּמַעְיָו שֶׁל
אָדָם מַעֲט מַעֲט, וּלְבִסוּף מִתְרַבֶּה בּוֹ עַד שֶׁכָּל הַגּוֹף מְעֵרֵב בּוֹ" ³²,

²⁴ שמות, כד' - ז'.

²⁵ שיר השירים, ד' - ז'.

²⁶ חלק ב', דף צד' ע"א.

²⁷ בתרגום ללשון הקודש.

²⁸ "תיקוני הזוהר", (דף ק' ע"א).

²⁹ מצווה קי"ז.

³⁰ משלי, טז' - ה'.

³¹ חלק ב', דף קפב' ע"א.

והיינו, שדרכו של היצר הרע, היא בראש ובראשונה, להגביה את ליבו של האדם, ובכך להביאו לידי חטא.

עוד מצינו בזה, לדבריו של ה"זוהר הקדוש"³³, "וַיֵּצֵר הָרָע מֵרִים לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּגִיטָה, וְהוֹלֵךְ אַחֲרָיו, מְסַלֵּסל בְּשַׁעְרֵי וּבְרָאשׁוֹ, עַד שֶׁמִּתְגַּבֵּה עָלָיו וּמוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ לְגִיטָה"³⁴.

והוא שמצינו ב-"שער היחודים"³⁵, "ענוה, בגיטריא סמא"ל,

לרמז, כי מי שהוא עניו, אין הסטרא אחרא שולט עליו".

ומקור דבריו הקדושים, מדברי ה"זוהר הקדוש"³⁶, "אוֹתוֹ שֶׁלֹּא הוֹלֵךְ אַחֲרֵי יֵצֶר הָרָע, וְלֹא מִתְגַּבֵּה כָּלֵל, וּמִנְמִיךְ רוּחוֹ וְלִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֶז אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע מִתְהַפֵּךְ לוֹ לְעֵבֶד, שֶׁלֹּא יָכוֹל לְשַׁלֵּט עָלָיו"³⁷.

וכן כתב במקום אחר³⁸, "כְּשֶׁאָדָם נִדְבֵק בַּתּוֹרָה וְיוֹשֵׁב בְּרוּמֵי הָעוֹלָם, צָרִיךְ לוֹ לְהַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ, כְּדִי שֶׁיֵּצֵר הָרָע, הַקְּטָגוֹר שֶׁמְקַטְרֵג עָלָיו, לֹא יִשְׁלֹט עָלָיו לְהַסִּיטוֹ"³⁹.

נמצא אם כן :

שהזוהמא היא הגאוה, שעל ידה נמסר האדם לרשותו של היצר הרע,

וכאשר פסקה זוהמתן בהר סיני, אזי, נרפאו מכל המומים בכלל, ומן המום של היהירות וגסות הרוח בפרט.

³² בתרגום ללשון הקודש.

³³ חלק א', דף קס"ו ע"ב.

³⁴ בתרגום ללשון הקודש.

³⁵ לרבינו האר"י הקדוש זיע"א.

³⁶ חלק א', דף קס"ו ע"ב.

³⁷ בתרגום ללשון הקודש.

³⁸ "זוהר חדש", (פרשת "חוקת", דף נ' ע"ב).

³⁹ בתרגום ללשון הקודש.

והוא שמצינו בדבריו של ה"זוהר הקדוש" ⁴⁰, על מאמר הכתוב ⁴¹, "שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֶאֱוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם, כְּאֶהְלִי קֶדֶר, כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה":
 "וְכַעַת, כְּשֶׁנִּקְרְבָת לְמַעְלָה בְּעֵנֶיהָ, נִקְרֶאת נְאוֹה, נְאוֹה וְדַאי בְּכָל" ⁴²,
 ומוכח, שאך ורק על ידי מידת הענווה, נקראת כנסת ישראל בשם "נאוה"!
 ולפיכך, כאשר פסקה זוהמתן במעמד הר סיני, שנתרפאו ממידת הגאווה, נאמר בהם ⁴³, "כִּלְכֹּךְ יָפָה רְעִיתִי, וּמוֹם אֵין בָּךְ".
 וזה כוונת דבריו של רש"י הקדוש ⁴⁴, "וכל שעמדו על הר סיני, נתקדשו ונטהרו, ונתרפאו מכל מום",
 שכן, אין לך קדושה גדולה יותר ממידת הענווה,
 וכפי שמצינו בתלמוד ירושלמי ⁴⁵, "קדושה, מביאה לידי ענווה".
 ונראה, שדווקא בעת אמירת "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" ⁴⁶, נטהרו מזוהמת הגאווה:
 שהרי המשמעות אמירת של "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" ⁴⁷, היא שלימות ההכנעה,
 והיינו, שביטלו את כל מהותם העצמית, ונכנעו אך ורק למאמר הבורא ית"ש.
 ובניגוד לאומות העולם, ששאלו "מה כתיב בה" ⁴⁸,
 והיינו, שיש להם מציאות בפני עצמם, מציאות החפיצה לדעת האם הציווי הוא לטובתם או לאו.

⁴⁰ "זוהר חדש", (פרשת "חוקת", דף נ' ע"א).

⁴¹ שיר השירים, א' - ה'.

⁴² בתרגום ללשון הקודש.

⁴³ שיר השירים, ד' - ז'.

⁴⁴ שבת, קמ"ו ע"א, (בד"ה "מזליהו הוי").

⁴⁵ שבת, פרק א' הלכה ג'.

⁴⁶ שמות, כד' - ז'.

⁴⁷ שמות, כד' - ז'.

⁴⁸ מכילתא דרבי ישמעאל, (פרשת "יתרו", מסכתא דבחודש, פרשה ה', ד"ה "ולפיכך נתבעו").

ולפיכך, דרשו רבותינו ז"ל⁴⁹, על מאמר הכתוב⁵⁰, "שְׁחוּרָה אֲנִי וְנֶאֱנָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם, כְּאֶהְיֶי קֶדֶר, כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה":

"שְׁחוּרָה אֲנִי - בְּמִצְרַיִם,

וְנֶאֱנָה אֲנִי - בְּאֶמְרֵי בְּסִינִי⁵¹, 'כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה', נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע'".

שכן, בעת אמירת "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע"⁵², הם זכו להתקרב לפני הבורא ית"ש במידת הענווה,

ולפיכך, הם זכו שיהיה שמם בבחינת "נֶאֱנָה".

ומעתה, יתבאר מאמר הכתוב בפרשת "פנחס"⁵³, "עֲלֹת תַּמִּיד, הָעֹשֶׂה בְּהַר סִינִי, לָרִיחַ נִיחֹחַ אֲשֶׁה לַיהוָה":

שכן, דווקא אותו קרבן, הנקרב בהתקשרות אל מידת הענווה, הנלמדת מהר סיני,

הוא הנרצה לפניו יתברך, בבחינת "לָרִיחַ נִיחֹחַ", וכפי שתירגם אונקלוס, "לְאַתְקָבֵלָא בְּרִיעָא".

ובניגוד למידת הגאווה, שעליה אמר שלמה הע"ה⁵⁴, "תֹּעֲבָת יְהוָה כָּל גִּבָּה לֵב, יָד לִידָד לֹא יִנָּקֶה".

ובמיוחד, הרמז האמור לקרבן התמיד,

שהרי, כל עיקרו של קרבן התמיד, הוא על יסוד מידת ההכנעה, וכמו שדרשו רבותינו ז"ל⁵⁵:

⁴⁹ שמות רבה, פרשה מט', ב'.

⁵⁰ שיר השירים, א' - ה'.

⁵¹ שמות, כד' - ז'.

⁵² שמות, כד' - ז'.

⁵³ במדבר, כח' - ו'.

⁵⁴ משלי, טז' - ה'.

⁵⁵ ויקרא רבה, פרשה ב', יא'.

"אָמרו -

בְּשַׁעַה שֶׁעָקַד אֲבָרְהָם אָבִינוּ אֶת יִצְחָק בְּנוֹ, הִתְקִין הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁנֵי כָּבָשִׁים,
אֶחָד שֶׁל שְׁחִירִית וְאֶחָד שֶׁל עֲרָבִית,

וְכָל כֶּךָ לָמָּה?

שֶׁבְּשַׁעַה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְקַרְיָבִין תָּמִיד עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, וְקוֹרִין אֶת הַמִּקְרָא הַזֶּה ⁵⁶,
'צַפְנָה לְפָנֵי ה' ,'

זוֹכֵר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עֲקֵדַת יִצְחָק",

והיינו, כי כשם שעקידת יצחק, הוא הביטול הגמור והמלא כלפי הבורא ית"ש,

כך גם הקרבן, חייב להיות בשלימות ההכנעה.

וכמו שכתב הגה"ק "בעל התניא" זיע"א, בספרו הקדוש "בונה ירושלים" ⁵⁷,
"מסירות הרצון, כמסירת נפש".

והן הם דבריו של ה"זוהר הקדוש" ⁵⁸, "אֲשֶׁרִי הָעֵם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁנִּקְרָאוּ צֵאן שֶׁל
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְהַקְרִיב אֶת עֲצָמָם קִרְבָּנוֹת לְפָנָיו,

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר ⁵⁹, 'כִּי עָלֶיךָ הִרְגָנוּ כָּל הַיּוֹם, נִחַשְׁבָנוּ כְּצֵאן טְבָחָהּ' " ⁶⁰.

והיינו, שסיבת הדבר שעם ישראל נקראים בשם "צאנו של הקדוש ברוך הוא",
הוא מחמת היותם מוכנים למסור את נפשם בעבורו,

ועל אף שלא עשו כן בפועל, מכל מקום, עצם נכונותם לכך נחשבת כאילו באו לידי
כך.

וכפי שמצינו בדברי ה"זוהר הקדוש" ⁶¹, "כָּל הַמִּכּוֹן אֶת לְבוֹ בְּפִסּוּק הַזֶּה, כְּדִי
לְמַסֵּר נַפְשׁוֹ עַל קִדְּשֵׁת שְׁמוֹ, מַעֲלָה עָלָיו הַפְּתוּב - כְּאֵלּוּ נִהְרַג בְּכָל יוֹם עָלָיו" ⁶². ⁶³.

⁵⁶ ויקרא, א' - יא'.

⁵⁷ אות פז'.

⁵⁸ חלק ב', דף קיט' ע"ב.

⁵⁹ תהילים, מד' - כג'.

⁶⁰ בתרגום ללשון הקודש.

עוד כתב רבינו זיע"א ⁶⁴ . כדלהלן ^{65 66} .

כתב הגה"ק רבינו חיים ויטאל זיע"א ⁶⁷ :

"עלית תמיד וכו' ⁶⁸ , יכווין, כי 'עולת', גימטריא 'א-ב-ג-י-ת-ץ'.

ונודע, כי שם זה בחסד,

והוא מידת החסד, המתגלה בכל בוקר, בסוד ⁶⁹ , 'וישכם אברהם בבקר',

והוא סוד ⁷⁰ , 'אל תיראי תולעת יעקב' ^{71 72} .

ויש כנגדו קליפה של תולע, שהוא מכלה הכל,

וכל בוקר ובוקר, מתגלה אותו תולע הטמא, לכלות כל העולם כולו,

כי כמו שמתגבר 'תולעת יעקב' ⁷³ בכל בוקר, כן כנגדו מתגבר אותו תולע הטמא,

להרקיב ולכלות העולם,

על כן, השם יתברך ברחמיו, ציווה להקריב קרבן תמיד, להתגבר תולעת

שבקדושה על תולע שבקליפה, כדי שלא תגבר בכל בוקר, ויתבטל".

⁶¹ חלק א', דף קכד' ע"ב.

⁶² בתרגום ללשון הקודש.

⁶³ "עד כאן דבריו הקדושים".

⁶⁴ בספרו הקדוש "באר משה", (בפרשת "פנחס", אות כד', עמודים תרסז'-תרסט').

⁶⁵ דבריו הקדושים, יובאו בכאן במעט שינויי לשון, למען ירצו עיני הקורא בהם.

⁶⁶ דבריו הקדושים, יובאו בכאן בהרחבה, עד אשר נכתוב: "עד כאן דבריו הקדושים".

⁶⁷ בספרו הקדוש "פרי עץ חיים", (שער עולם העשייה, אות ג').

⁶⁸ במדבר, כח' - ח'.

⁶⁹ בראשית, יט' - כז'.

⁷⁰ ישעיה, מא' - יד'.

⁷¹ "עולת, אותיות תולע".

⁷² "ונוכל לרמז הדברים, במאמר הכתוב (תהילים, צב' - ג'), 'להגיד בבקר חסדך'".

⁷³ ישעיה, מא' - יד'.

והנה, בזמן הזה, כשבעוונותינו הרבים אין לנו מזבח וקרבנות שיכפרו בעדינו :

בוודאי שכל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה ⁷⁴ ,

וכן כתוב ⁷⁵ , "וְנִשְׁלַמָּה פְּרִים שְׁפָתֵינוּ",

הרי, שבאמירת פרשת התמיד, פועלים את אותה הפעולה בגובהי מרומים, ובזה מבטלים את הקליפה הטמאה - תולעת זו.

ואפשר להוסיף, כי מאחר שמטרת הקרבנות היא שלימות ההכנעה, וכמו שנתבאר במקומו, וכמו שדרשו רבותינו ז"ל ⁷⁶ -

"אמר רבי יהושע בן לוי, בא וראה כמה גדולים נמוכי הרוח לפני הקדוש ברוך הוא,

שבשעה שבית המקדש קיים, אדם מקריב עולה - שחר עולה בידו, מנחה - שחר מנחה בידו,

אבל, מי שדעתו שפלה, מעלה עליו הכתוב, כאילו הקריב כל הקרבנות כולם,

שנאמר ⁷⁷ , 'זָבַחִי אֱלֹהִים, רוּחַ נְשָׁבָרָה'.

ולא עוד, אלא, שאין תפילתו נמאסת,

שנאמר ⁷⁸ , 'לֵב נְשָׁבָר וְנִדְכָּה, אֱלֹהִים לֹא תִבָּזֶה' ,

לפיכך, ניתן לנו הכוח לבטל את קליפת "תולע", באמצעות מידת הענווה, הנרמזת במילת "תולעת",

וכמו שדרשו רבותינו ז"ל ⁷⁹ , על דוד הע"ה, שהעיד על עצמו ⁸⁰ , "וְאֶנְכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ, חֲרַפְתָּ אָדָם וּבָזִי עִם" ⁸¹ ,

⁷⁴ מנחות, קי' ע"א.

⁷⁵ הושע, יד' - ג'.

⁷⁶ סוטה, ה' ע"ב.

⁷⁷ תהילים, נא' - יט'.

⁷⁸ תהילים, נא' - יט'.

⁷⁹ חולין, פט' ע"א.

וכן דרשו רבותינו ז"ל⁸², על דוד הע"ה, שבשעה שהיה עוסק בתורה, היה מעדן את עצמו כתולעת⁸³.

והיינו, כי "זֶה לְעֶמֶת זֶה"⁸⁴, תולעת שבקדושה היא הענווה, וכנגדה, תולעת שבקליפה היא הגאווה, שעל ידה מתעורר הקטרוג לכלות את כל העולם,

והיא עצמה, משמשת כמכשיר של כיליון, חלילה וחס, וכדרשתם ז"ל⁸⁵, "כל אדם שיש בו גסות הרוח, אפילו רוח קימעא עוכרתו", ויעויין שם בפירוש רש"י הקדוש⁸⁶, "פורענות קלה טורפתו ומאבדתו".

⁸⁰ תהילים, כב' - ז'.

⁸¹ וראיתי להעתיק בזה את דבריו של גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א (בספרו "אהבת דוד", דרוש ט', אות נח', בד"ה "ובמה שאמר דוד"):

"במה שאמר דוד הע"ה (תהילים, כב' - ז'), 'וְאֲנִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ',

יש להבין, אמאי הוצרך לומר 'וְלֹא אִישׁ', ובאומרו 'וְאֲנִי תוֹלַעַת' סגי?

וכמה הבדלים ומעלות, בין תולעת לאיש, מאיגרא רמא לבירא עמיקתא.

ואפשר, במה שאמר רבינו האר"י זצ"ל, ברמז 'עלת תמיד' (במדבר, כח' - ו'), כי 'עולת' אותיות 'תולע', והוא בגימטריא שם קדוש, והוא תולע דקדושה ומושל בתולע דסטרא אחרא.

וזה שאמר (תהילים, כב' - ז'), 'וְאֲנִי תוֹלַעַת', ולא תימא שכוונתי על תולע דקדושה,

אלא, מה שאמרתי (תהילים, כב' - ז'), 'וְאֲנִי תוֹלַעַת', היינו תולעת ממש 'וְלֹא אִישׁ',

וקל וחומר, שאיני מכווין לתולע דקדושה, אלא תולעת ממש".

⁸² מועד קטן, טז' ע"ב.

⁸³ היינו:

מכופף את עצמו עד שהיו ידיו ורגליו ביחד, כמו תולעת.

⁸⁴ קהלת, ז' - יד'.

⁸⁵ סוטה, ה' ע"א.

⁸⁶ בד"ה "רוח קימעא עוכרתו".

והנה, כתב ה"זוהר הקדוש" ⁸⁷, " וְתוֹלַעַת שָׁנִי" ⁸⁸ ... זֶהוּ גִּוֹן שְׁנִקְרָא שָׁנִי, שְׁנוּטֵל
בּוֹ אֶת כָּל הַגְּוִנִים" ⁸⁹,

ובהגהות מהרח"ו זיע"א, כתב, "מלכות",

וביתר ביאור, פירש בעל "מקדש מלך" זיע"א ⁹⁰, "נמצא, שתולעת היא מלכות ...
וכשמקבלת על ידי החסד נקרא 'שָׁנִי' ... ומפרש, תולעת הוא חסד, כי 'תולע'
בגימטריא 'א-ב-ג-ד-ה-ו-ז-ח-ט-י' שהוא חסד",

הרי, שתולעת מוֹרָה על בחינת המלכות, וכבר ידעת שבחינת המלכות מוֹרָה על
מידת הענווה,

וכמו שכתב ה"זוהר הקדוש" ⁹¹, "דלית לה מגרמה כלום",

ובעל כורחך, שבכוחה של מידת הענווה, מידת המלכות, להכניע ולבטל את
התולעת שבקליפה.

ותראה עוד, מה שכתב ה"זוהר הקדוש" ⁹², על מאמר הכתוב ⁹³, "אֶל תִּירָאִי
תוֹלַעַת יַעֲקֹב, מִתֵּי יִשְׂרָאֵל, אֲנִי עֲזָרְתִּיךָ, נָאִם יְהוָה, וְגִאֲלֶךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל":

"פְּתוֹלַעַת הָאֵז, שְׂאִין לָהּ תִּקְוָה וְכֹחַ אֵלָא בְּפִיָּהּ, וּבְפִיָּהּ הִיא שׁוֹבֶרֶת הַכָּל, וְלָכֵן נִקְרָאוּ
יִשְׂרָאֵל תוֹלַעַת" ⁹⁴,

כלומר, שהתולעת, מרמזת על כוחם המופלא של עם ישראל בתפילה.

והנה, יסודה של התפילה, היא מידת ההכנעה,

⁸⁷ חלק ב', דף קלט' ע"א.

⁸⁸ שמות, כה' - ד'.

⁸⁹ בתרגום ללשון הקודש.

⁹⁰ להגה"ק רבינו שלום בזגלו זיע"א.

⁹¹ חלק ב', דף מג' ע"א.

⁹² חלק א', דף קעח' ע"א.

⁹³ ישעיה, מא' - יד'.

⁹⁴ בתרגום ללשון הקודש.

וביותר, ששורשה ויסודה ממידת המלכות,

וכמו שכתב ה"זוהר הקדוש"⁹⁵, "אֵלָא, תְּפִלָּה זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל"⁹⁶, שְׁהִיא תְּפִלָּה, שְׁכָתוּב⁹⁷, 'וְאֲנִי תְּפִלָּה' "⁹⁸,

ולפיכך, "וּבְפִיָּהּ הִיא שׁוֹבֶרֶת הַכֹּל"⁹⁹,

שכן, על ידי התפילה בשלימות ההכנעה, ניתן לבטל קליפה זו.

ומעתה, נשכיל ונבין, את מאמר הכתוב בפרשת "פנחס"¹⁰⁰, "עֲלֹת תַּמִּיד, הָעֲשִׂיָּה בְּהָר סִינִי, לָרִיחַ נִיחֹחַ אֲשֶׁה לַיהוָה":

כלומר, כל כוחה של עולת התמיד, בביטול הקליפה שכנגדה בטומאה,

נובע משלימות מידת ההכנעה, שהיא היא המבטלת לקליפה זו.

וזה, מחמת "הָעֲשִׂיָּה בְּהָר סִינִי", שכן, הר סיני מרמז על מידת הענווה¹⁰¹,

וכפי שדרשו רבותינו ז"ל¹⁰², "לעולם ילמד אדם מדעת קונו, שהרי הקדוש ברוך הוא הניח כל הרים וגבעות, והשרה שכינתו על הר סיני",

ופירש בזה רש"י הקדוש, "ילמד אדם מדעת קונו, לאהוב את הנמיכות",

והיינו, שעל ידי "בְּהָר סִינִי", מידת הענווה, עשויה עולת התמיד לבטל את קליפת התולעת שבטומאה.

⁹⁵ חלק ג', דף מט' ע"ב.

⁹⁶ היינו:

מידת המלכות.

⁹⁷ תהילים, קט' - ד'.

⁹⁸ בתרגום ללשון הקודש.

⁹⁹ תרגום דבריו של ה"זוהר הקדוש", (חלק א', דף קעח' ע"א).

¹⁰⁰ במדבר, כח' - ו'.

¹⁰¹ וכמו שנתבאר לעיל באות ג'.

¹⁰² סוטה, ה' ע"א.

ומעתה, נשכיל ונבין, את מה שכתבו התוספות ¹⁰³, בעניינו של בלעם שרצה לקלל את עם ישראל, באותו הרגע שבו הקדוש ברוך הוא - כועס:
"ואם תאמר, מה היה יכול לומר בשעה מועטת כזאת?
ויש לומר, היה אומר 'פֶלֶם', והקדוש ברוך הוא הפכו, ואמר 'מלך',
כדכתיב ¹⁰⁴, 'וַתְּרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹי'."
כלומר, בלעם ששורשו ממידת הגאווה,
וכמו שדרשו עליו רבותינו ז"ל ¹⁰⁵, "וְרוּחַ גְבוּהָה",
זמם בטומאתו, לכלות את עם ישראל.
ונרמז הדבר בשמו, "בלעם", "בלע עם",
כי "בלע", הוא לשון כיליון,
וכדכתיב ¹⁰⁶, "בִּלְעַ אֲדָנִי וְלֹא חָמַל אֶת כָּל נְאוֹת יַעֲקֹב, הָרַס בְּעִבְרָתוֹ, מִבְּצָרֵי בֵּת יְהוּדָה, הִגִּיעַ לְאַרְצָה, חִלַּל מִמְלָכָה וְשָׁרִיָּה",
ותרגומו, "שיצי", מלשון כיליון.
ולפיכך, אמר בלעם "פֶלֶם",
והיינו, שרצה לעורר את בחינת התולעת שבקליפה, אשר שורשה במידת הגאווה,
וכל עניינה הוא לכלות את העולם.
ברם, הקדוש ברוך הוא, הפכו, ואמר "מלך", מחמת שהיו עם ישראל מצויינים
במידת הענווה,
כדכתיב ¹⁰⁷, "וַתְּרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹי",

¹⁰³ עבודה זרה, ד' ע"א, (בד"ה "רגע").

¹⁰⁴ במדבר, כג' - כא'.

¹⁰⁵ מסכת אבות, פרק ה' משנה יט'.

¹⁰⁶ איכה, ב' - ב'.

¹⁰⁷ במדבר, כג' - כא'.

שעל ידי התרועה הרומזת להכנעה, מלשון שברון רוח, נתהפך "כָּלֶם" ל-"מלך",
שהיא מלכות שבקדושה.

וביותר, שמילת "מלך" מרמזת על מידת הענווה, שכן ראשי התיבות של מילה זו,
הינם "לית מגרמיה כלום",

והיינו, שעל ידי התולעת שבקדושה, "תולעת יַעֲקֹב" ¹⁰⁸, נתבטל כוחה של התולעת
הטמאה, שהיא טומאת בלעם שהיה בעל גאווה, ואז זכו לברכה.

ובזה, יתבאר לנו מאמר ה"זוהר הקדוש" ¹⁰⁹, "הַעוֹלָה הַזֹּה, מַעֲלָה וְקוֹשְׁרָת אֶת
כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל לְמַעֲלָה" ¹¹⁰:

שכן, מאחר שבחינת תולעת שבקליפה רוצה לכלות את כנסת ישראל,

אזי, קורבן עולה שהוא בחינת תולעת שבקדושה, מהפך את הרע לטוב, וגורם
להתעלות ולהתקשרות של עם ישראל בגובהי מרומים.

ותראה, שבזה נרמז גם סוד הגאולה:

שכן, כתב ה"זוהר הקדוש" ¹¹¹, "אבגית"ץ, בּוֹ הוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת" ¹¹²,

והיינו, שתפילתו של רבי נחוניא בן הקנה, המיוסדת על שם מב', מתחילה
בתפילת: "אֶנָּה בָּכֶם גְּדוּלַת יְמִינְךָ, תַּתִּיר צְרוּרָה",

כי בשם קדוש זה, תהיה גאולתם של עם ישראל מן המיצר.

וכבר ידעת, שהגאולה תהיה בביטול גסות הרוח,

וכמאמרם ז"ל ¹¹³, "אין בן דוד בא, עד שיכלו גסי הרוח מישראל,

שנאמר ¹¹⁴, 'כִּי אֶזְאָסִיר מִקֶּרְבְּךָ עֲלִיזֵי גְאֻלָּתְךָ',

¹⁰⁸ ישעיה, מא' - יד'.

¹⁰⁹ חלק ג', דף כו' ע"א.

¹¹⁰ בתרגום ללשון הקודש.

¹¹¹ "תיקוני הזוהר", (דף נ' ע"ב).

¹¹² בתרגום ללשון הקודש.

¹¹³ סנהדרין, צח' ע"א.

וכתיב¹¹⁵, 'וְהִשְׁאֲרָתִי בְקֶרֶךְ עִם עֲנִי וְדָל'¹¹⁶, וְחָסוּ בְשֵׁם ה' י'."

והרי, זהו ביטולה של התולעת הטמאה, שהיא בגאווה,

שברצונה לכלות את העולם באמצעות ההכנעה, שהיא סגולתם של עם ישראל, הנקראים בשם "תולעת יַעֲקֹב"¹¹⁷.

ותמצא רמז נפלא בדבר, כי "תולעת", עולה בגימטריא למניין המילים הכתובים במאמר הכתוב¹¹⁸, "כִּי עוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד, וְנִפְחַם לִקְצֹץ וְלֹא יִכָּזֵב, אִם יִתְמַהֵמָה חֶכֶה לוֹ כִּי בֹא יָבֹא לֹא יֵאָחֵר"¹¹⁹,

והיינו, שהגאולה, תלויה בדביקותם של עם ישראל, בבחינת תולעת שבקדושה, שהיא מידת הענווה,

שעל ידה, יכולים לקרב את הגאולה, בבחינת "כִּי בֹא יָבֹא לֹא יֵאָחֵר". במהרה בימינו אמן.¹²⁰

ג. על מאמר הכתובים בפרשת "תצווה"¹²¹, "וְעָשִׂיתָ אֶת מְעִיל הָאֹפֹד, כָּלִיל תְּכֵלֶת. וְהָיָה כִּי רָאִשׁוֹ בְּתוֹכוֹ, שָׂפָה יִהְיֶה לְפָנָיו סָבִיב, מַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּפִי תַחְרָא יִהְיֶה לוֹ, לֹא יִקְרָע", כתב הגה"ק בעל "אוהב ישראל" זיע"א מאפטא:

¹¹⁴ צפניה, ג' - יא'.

¹¹⁵ צפניה, ג' - יב'.

¹¹⁶ ויעוין בתרגום:

"ענוותן, מקבל עולבן".

¹¹⁷ ישעיה, מא' - יד'.

¹¹⁸ חבקוק, ב' - ג'.

¹¹⁹ היינו:

המילה "תולעת", עולה בגימטריא למניין 906.

וכמו כן, המילים הכתובים במאמר הכתוב, "אם יתמהמה חכם לו כי בא יבא לא יאחר", עולים בגימטריא למניין זה.

¹²⁰ "עד כאן דבריו הקדושים".

¹²¹ שמות, כח', לא' - לב'.

יש לרמז בזה -

דהנה, ידוע מאמר חז"ל¹²², שהמעיל, היה מכפר על לשון הרע ורכילות. וידוע מספרים הקדושים: כשהאדם שומר פיו ולשונו, מלדבר דברי שקר ולשון הרע ורכילות וליצנות, וכדומה, אז בזה וודאי ינצל ממקרה לילה, וחס ושלו, כשאדם פוגם בברית הלשון, על ידי דיבורו בלשון הרע ורכילות וליצנות ודברי שקר והבאי, וכיוצא, אז על ידי זה, נפגם חס ושלו בריית המעור, במקרה לילה, ומכל שכן וקל וחומר, בדברי נבלות הפה, חס ושלו, רחמנא ליצלן. והכל, הוא על ידי ס"מ הרשע, הוא היצר הרע הוא השטן¹²³, המסית את האדם ומדיחו מהטוב, לטמא את פיו ולשונו בדברי שקר ולשון הרע, וכדומה. ונוקבא דיליה, היא לילי"ת הרשעה, מטמאת את האדם בלילה, במקרה רע חס ושלו. אומנם, כאשר האדם שומר פיו ולשונו, ושוקל את כל דיבוריו על ידי מאזני שכלו, והכל בְּהִשְׁכָּל וחכמה ידבר דברי אמת וצדק, וכל היום רק מישרים דובר, ובפרט בדברי תורתינו הקדושה, אז בוודאי ינצל בלילה, ובל יפקד רע חס ושלו כלל. והן הם הדברים, שמרמזת לנו תורתנו הקדושה כאן - וְעֵשִׂיתָ אֶת מְעִיל הָאִפּוֹדִי: 'אִפּוֹדִי', עולה כמספר 'פֶּה'¹²⁴,

¹²² זבחים, פח' ע"ב.

¹²³ בבא בתרא, טז' ע"א.

¹²⁴ וכתב שם הרב המגיה זיע"א:

"הגם כי כאן כתיב 'אִפּוֹדִי' מלא בוא"ו?

עם כל זה, כל 'אִפּוֹדִי' שבתורה הם חסרים, זולת תשעה שהם מלאים בוא"ו, כמו שנאמר במסורה.

והיינו, לעשות מעיל ומלבוש אל הפה.

וזהו, 'וְהָיָה כִּי רֹאשׁוֹ בְּתוֹכוֹ': רצונו לומר, שיהיה להאדם פה קדוש, מדבר בְּהִשְׁפָּל וּחִכְמָה שֶׁבְּרָאשׁוֹ.

וזהו, 'רֹאשׁוֹ בְּתוֹכוֹ': רצונו לומר, לְהִשָּׁם רֹאשׁוֹ וְשִׁכְלוֹ, לשקול את כל דבריו, שיהיו דבריו במישור וצדק.

וזהו גם כן, 'שָׁפָה יְהִי לְפִיו סָבִיב': שישמור את כל דיבוריו, לעשות להם גדר ושפה.

'לְפִיו סָבִיב מַעֲשֵׂה אֲרָג': ראשי תיבות, אותיות ס"מ.

'יִתְחַרָּא יְהִי לֹו לֹא יִקְרַע': ראשי תיבות, אותיות לילי"ת למפרע.

והיינו, כי על ידי שעושה שפה לפיו, ושומר פיו ולשונו מלדבר רע, ושום בחינת דיבור רע,

אז על ידי זה, וודאי ינצל מס"מ ונוקבא.

ואז, 'לֹא יִקְרַע': רצונו לומר, לא יקרה רע, חס ושלום.

והנה, על מאמר הכתוב לאחר מכן ¹²⁵, "וְהָיָה עַל אֶהָרֹן לְשָׁרֵת, וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֵאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ לִפְנֵי יְהוָה, וּבִצְאָתוֹ, וְלֹא יָמוּת", כתב "בעל הטורים" זיע"א:

"ג' במסורה ¹²⁶ -

דין ¹²⁷, ואידך 'כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע' ¹²⁸, 'וְנִשְׁמָע פְּתִיגָם הַמְלִיכִי' ¹²⁹."

וזהו אפשר לרמז לבחינת וא"ו המתחברת, עם בחינת פ"ה,

כנודע מספרים הקדושים, והוא הוא בחינה תשיעית למספר, כנודע. והבן."

¹²⁵ שמות, כח' - לה'.

¹²⁶ היינו:

ב-ג' מקומות במסורה, מצינו למילת "נִשְׁמָע".

¹²⁷ היינו:

מאמר הכתוב הלזה, "וְהָיָה עַל אֶהָרֹן לְשָׁרֵת, וְנִשְׁמָע קוֹלוֹ בְּבֵאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ לִפְנֵי יְהוָה, וּבִצְאָתוֹ, וְלֹא יָמוּת".

¹²⁸ היינו:

ולאור המתבאר, כתב הגה"ק בעל "אוהב ישראל" זיע"א מאפטא ¹³⁰ :
"והיינו, על דרך הנזכר לעיל -

כאשר אדם שומר פיו ולשונו מכל דיבור רע, רק צדק ומישרים דובר,

אז 'וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֵאוֹ' ¹³¹ : לדבר דיבוריו,

'אֶל הַקֹּדֶשׁ' ¹³² : לדבר דיבורים קדושים וטהורים תמיד.

אז 'כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' ¹³³ : רצונו לומר, כל דיבוריו, שוֹרָה עליהם שם הוי"ה
הקדוש, וכל דבריו - הם ה' יתברך,

'נִעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע' ¹³⁴ : שמקבל על עצמו, לעשות ולקיים כל מצוות ה' ותורתו
הקדושה,

גם 'וְנִשְׁמָע' ¹³⁵ : היינו, שמשתוקק בכל עת, ונפשו לו אֲוָתָה לשמוע מחדש,
ולהכיר אלוהותו ורוממותו יתברך יותר ויותר.

אז 'וְנִשְׁמָע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּכָל מַלְכוּתוֹ, כִּי רַבָּה הִיא' ¹³⁶ : רצונו לומר,
שאף הַכְּנֻסֶת ישראל דלתתא, שומעים ומקבלים כל השפעות קדושות, ונהורין

מאמר הכתוב (שמות, כד' - ז'), "וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית, וַיִּקְרָא בְּאָזְנוֹ הָעָם, וַיֹּאמְרוּ כָל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע".

¹²⁹ היינו:

מאמר הכתוב (אסתר, א' - כ'), "וְנִשְׁמָע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּכָל מַלְכוּתוֹ, כִּי רַבָּה הִיא, וְכָל הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יָקָר לְבַעֲלֵיהֶן, לְמַגְדוֹל וְעַד קִטָּן".

¹³⁰ שמות, כח', לא' - לב'.

¹³¹ שמות, כח' - לה'.

¹³² שמות, כח' - לה'.

¹³³ שמות, כד' - ז'.

¹³⁴ שמות, כד' - ז'.

¹³⁵ שמות, כד' - ז'.

¹³⁶ אסתר, א' - כ'.

עילאין, הנשפע אליהם על ידי מלכותא קדישא דלעילא, בלי שום מסך המבדיל בינינו לבין קונינו,

כִּי רַבָּה הָיָא¹³⁷ : היינו, כי דבר גדול הוא זה שמירת הדיבור פיו ולשונו, כי על ידי זה נשמר מפגם הברית המעור, וכנ"ל,

ואז, נעשה במדריגת צדיק, שיוכל להשפיע לְהַפְּנֶסֶת ישראל לעילא ותתא - כל טוב וברכות וישועות טובות לזרע ישראל. וכן יהי רצון אמך".

ד. על מאמר יעקב אע"ה לרחל אמנו ע"ה¹³⁸, "וַיִּגְדַּע יַעֲקֹב לְרַחֵל, כִּי אָחִי אֲבִיהָ הוּא, וְכִי בֶן רַבָּקָה הוּא, וַתִּרְצֶץ וַתִּגְדַּע לְאֲבִיהָ", דרשו רבותינו ז"ל¹³⁹ :

"וכי אחי אביה הוא, והלא בן אחות אביה הוא?

אלא, אמר לה, מינסבא לי¹⁴⁰ ?

אמרה ליה, אין,

מיהו, אבא רמאה הוא, ולא יכלת ליה¹⁴¹.

אמר לה, אחיו אנא ברמאות¹⁴².

אמרה ליה, ומי שרי לצדיקי לסגויי ברמיותא¹⁴³ ?

¹³⁷ אסתר, א' - כ'.

¹³⁸ בראשית, כט' י- ב'.

¹³⁹ מגילה, יג' ע"ב.

¹⁴⁰ היינו:

יעקב אע"ה, שאל את רחל אמנו ע"ה, האם תתחתני איתי?

¹⁴¹ היינו:

רחל אמנו ע"ה, השיבה לו, שברצונה להתחתן איתו,

ברם, היא הזהירה אותו, שאביה רמאי גדול הוא, ולדעתה הוא לא יוכל לעמוד ברמאותו.

¹⁴² היינו:

יעקב אע"ה, השיב לרחל אמנו ע"ה, שהוא אינו חושש מרמאותו של לבן,

שכן, "אחיו אני ברמאות", שאף אני יודע להתנהג במידה זו.

אמר לה, אין ¹⁴⁴, 'עם נָבֵר תִּתְבָּר, וְעַם עֶקֶשׁ תִּתְפַּל' ¹⁴⁵."

והנה, בטעם ההיתר של יעקב אע"ה, לנהוג במידת הרמאות כלפי לבן הארמי, כתב הגה"ק בעל "חתם סופר" זיע"א ¹⁴⁶, משם איגרת הרמב"ם ¹⁴⁷:

שכל ההיתר הנאמר בפסוק ¹⁴⁸, 'עם נָבֵר תִּתְבָּר, וְעַם עֶקֶשׁ תִּתְפַּל', הוא דווקא בדרך אקראי בעלמא,

ברם, כאשר מתגורר האדם בין הרשעים, והוא זקוק לנהוג במידה זו דבר יום ביומו, יש לחוש שמא מתוך כך הוא יקנה קניין של רמאות ושקר בנפשו.

ומעתה, אם כן, נשכיל ונבין את קושייתם של בעלי התוספות זיע"א ¹⁴⁹:

היאך הותר ליעקב אע"ה, לרמות את לבן בעניין הצאן, כאשר פיצל את המקלות?
¹⁵⁰ שכן, דבר זה כבר נעשה בדרך קבע, בהיותו מתגורר עם הרמאי, ומידה זו עלולה להיקבע בנפשו.

וביארו בזה בעלי התוספות זיע"א:

א. כל מעשיו, נעשו בשליחותו ועל פי ציווי של המלאך, ולפיכך היה מותר לו לעשות זאת.

¹⁴³ היינו:

רחל אמנו ע"ה, שאלה את יעקב אע"ה, האם מותר לאדם צדיק כמותך לנהוג במידת הרמאות?

¹⁴⁴ היינו:

יעקב אע"ה, השיב לרחל אמנו ע"ה, שאף לצדיק כמותו מותר לנהוג במידת הרמאות, וכפי שמוכח מן הכתוב דלהלן.

¹⁴⁵ שמואל ב', כב' - כז'.

¹⁴⁶ בספרו הקדוש "תורת משה", (פרשת "נח", ד"ה "איש צדיק").

¹⁴⁷ עמוד מג', במהדורת "ליון אפשטיין".

¹⁴⁸ שמואל ב', כב' - כז'.

¹⁴⁹ תוספות השלם, (פרשת "ויצא", עמוד קע"א).

¹⁵⁰ ביאור קושיית בעלי התוספות, על פי דברי ה"חתם סופר" הנ"ל.

- ב. מכיוון שלבן הוא שהתחיל לרמאותו בעניין הצאן, לפיכך היה מותר לו לעשות זאת בכדי להציל את שלו.
- ג. באותו העניין שהרמאי מרמה את חבירו, מותר למרומה לנהוג בכך ¹⁵¹.
- ד. מחמת שיעקב אע"ה הודיע ללבן, שאחיו הוא ברמאות, ממילא, כבר היה מותר לו לנהוג בתנאים הנזכרים לעיל ¹⁵².
- ומעתה, התקשה הגה"צ רבי יונתן שרגא דומב שליט"א ¹⁵³ :
- דהנה, בפרשת "תולדות", מצינו למאמרו של עשיו ¹⁵⁴, "וַיֹּאמֶר, הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פַעַמִּים, אֶת בְּכֹרְתִי לָקַח, וְהִנֵּה עָתָה לָקַח בְּרֹכְתִי, וַיֹּאמֶר, הֲלֹא אֶצְלָתָ לִי בְרָכָה",
- ולאור דברי בעלי התוספות, יש לתמוה, היאך הותר לו ליעקב אע"ה לקחת מ-
עשיו אחיו את הבכורה, בדרכי ערמה,
- והלא, לא היה הדבר על ידי מלאך, ועשיו לא התחיל לרמאות אותו, ואף לא הודיע לו יעקב אע"ה שאחיו הוא ברמאות?
- ובכדי ליישב כל זאת, הביא לדבריו של הגה"ק רבינו שמואל די אוזידא זיע"א ¹⁵⁵
- ¹⁵⁶, אשר הביאם הגה"ק רבי מרדכי מרגליות זיע"א ¹⁵⁷ :
-
- ¹⁵¹ תוספות השלם, (פרשת "ויצא", עמוד קע').
- ¹⁵² תוספות השלם, (פרשת "ויצא", עמוד קסח').
- ¹⁵³ מנהל רוחני דישיבת "בית מאיר".
- בספרו הקדוש "להעיר להורות ולהשכיל", (חלק ג', עמוד מט').
- ¹⁵⁴ בראשית, כז' - לו'.
- ¹⁵⁵ בספרו הקדוש "אגרת שמואל" על מגילת רות, (פרק ד', פסוק ט' ופסוק יח').
- ¹⁵⁶ כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א, (בספרו הקדוש "שם הגדולים", מערכת גדולים, אות ש', סעיף קטן עט' - מהר"ר שמואל אוזידא):
- "מהר"ר שמואל אוזידא, מגורי האר"י זצ"ל.
- כתב מהרח"ו זצ"ל, שהוא משורש חושי הארכי.
- וחיבר: 'לחם דמעה', 'מדרש שמואל', 'אגרת שמואל' על רות.

"במה שאמר בועז לגואל¹⁵⁸, 'ביום קנותך השדה, מיד נעמי, ומאת רות המואביה',

לפי שצפה ברוח הקודש, שעתיד לצאת מחלציה שלשלת מלכות בית דוד, לכך אמר 'המואביה', כדי שימאן הוא, ויקחנה הוא, ויזכה לשלשלת גדולה ההיא.

ואף דאסור לרמות חבירו לקחת את שלו?
זהו בדבר שבממון!

אבל במצוות, אף שאי אפשר ליקח מיד הזוכה, כגון כיסוי¹⁵⁹ ומילה, וכיוצא, מכל מקום, כל שלא זכה עדיין, הם כמדבר המופקר לכל, וכל אדם נצטוו להשלים את נפשו ולזכות במצוות.
וזה עניין יעקב אבינו ע"ה, בבכורה ובברכות -

לפי שראה וידע שעשיו התמכר לעשות הרע, והוא היה צריך לזה לשלימות נפשו!

וכתב¹⁶⁰, שעל דרך זה פירש מוה"ר מאיר עראמה ז"ל¹⁶¹, הכתוב¹⁶², 'מחמס אַחיד יַעקב, תִּכְסֶּף בּוֹשָׁה' -

ובספר שבחי האר"י, שם, מזכירו בשני עניינים.

ואחר סילוק רבינו האר"י זצ"ל, למד עם מהרח"ו דרך האמת, עם שאר תלמידי האר"י.

ויש בידי שטר התנאים, שהתנה עמהם מהרח"ו, כדי ללמד, עם חתימת ידם קדש עצמה".

¹⁵⁷ בספרו הקדוש "שערי תשובה", (אורח חיים, סימן תפב').

¹⁵⁸ רות, ד' - ה'.

¹⁵⁹ היינו:

מצוות כיסוי הדם.

¹⁶⁰ הגה"ק רבינו שמואל די אוזידא זיע"א.

¹⁶¹ כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א, (בספרו הקדוש "שם הגדולים", מערכת גדולים, אות מ', סעיף קטן כה' - מה' מאיר עראמה):

שהכוונה, שיוכיחו לעשיו על פניו, מענייני יעקב,
שלא באו לו בנקל מה שצריך לשלימות, עד שהוצרך להערים ולעשות בתחבולות
טצדקי דאפשר, דנדמה כמו חמס,
והכניס עצמו בזה, לפי צורך שעה, לזכות בהם, להחיות עצמו חיי עולם,
ולכן, תכסהו בושה לעשיו אשר בידו טובו, ומאס בטוב ובחר ברע".
וסיים על כך, הגה"ק רבי מרדכי מרגליות זיע"א:
"והדברים עתיקים, מדבש מתוקים".
וכעין זה, כתבו בעלי התוספות זיע"א¹⁶³, על מאמר הכתוב בפרשת "תולדות"¹⁶⁴,
"וַיַּעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו לֶחֶם וְיִנְזִיד עֲדָשִׁים, וַיֹּאכַל וַיִּשְׂתֶּה, וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ, וַיֵּבֶז עֵשָׂו אֶת
הַבְּכֹרָה":
"פירוש, מכבר היה מבזה אותה,
ועל כן, לקחה יעקב ממנו!
ונמצא בספר רבי יהודה החסיד: מכאן אתה למד, שאם יש ביד רשע ספר תורה
או מצווה אחרת, דמותר לצדיק לרמותו, וליטלו ממנו".
ה. והנה, בעניין זה מצינו בדברי ה"זוהר הקדוש"¹⁶⁵, וכך תרגום דבריו
הקדושים:

"מה' מאיר עראמה, בן הרב מהר"י עראמה בעל 'עקידת יצחק'.

חיבר" פירוש תהילים איוב, ונדפסו,

וכתב בספריו, שחיבר פירוש התורה ...

וכתב בהקדמת פירוש תהילים, שהי' מסרקסטא, ואביו הרב ז"ל נפטר בנאפולי מיד אחר הגרוש, ונקבר שם.

ובשנת רנ"ה נתגרשו מעיר נאפולי, ובאו לשלונקי".

¹⁶² עובדיה, א' - י'.

¹⁶³ בפירוש "דעת זקנים", (בראשית, כה' - לד').

¹⁶⁴ בראשית, כה' - לד'.

¹⁶⁵ פרשת "תולדות", דף קלט' ע"א.

פעם אחת, היה יושב רבי שמעון ושאר החברים, ונכנס לפניו רבי אלעזר בנו.
ואז אמרו החברים לרבי שמעון: דבר גדול רצינו לבקש לפניך, בעניינם של יעקב
ועשיו -

איך לא רצה יעקב לתת לעשיו תבשיל עדשים, עד שמכר לו עשיו את בכורתו?
ועוד, דהנה, אמר עשיו ליצחק אביו, 'וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פַּעַמִּים'¹⁶⁶, והיאך יעקב שהיה
איש האמת יעשה זאת?

אמר להם רבי שמעון: בשעה הזאת, אתם חייבים לקבל מלקות, במה שהאמנתם
לדברי עשיו ושיקרתם לדברי יעקב,

שהרי הכתוב מעיד עליו¹⁶⁷, 'וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם',

ועוד כתוב¹⁶⁸, 'תִּתֵּן אֶמֶת לַיַּעֲקֹב'.

אלא, כך הוא עניינו של יעקב עם עשיו -

משום שעשיו היה שונא את הבכורה בראשונה!

והיה רוצה, שיעקב יקח אותה ממנו אפילו בלי כסף!

וזהו שכתוב¹⁶⁹, 'וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתֵּה, וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ, וַיִּבֶז עֶשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה'.

ומבואר מדבריו הקדושים:

שמאמר הכתוב¹⁷⁰, 'וַיֹּאמֶר, הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פַּעַמִּים, אֶת בְּכֹרְתִי
לָקַח, וְהִנֵּה עֲתָה לָקַח בְּרִכְתִּי, וַיֹּאמֶר, הֲלֹא אֶצְלָתָ לִּי בְרִכָּה',

מעיד, שהיה עשיו הרשע עמוד השקר!

שכן, על אף שהוא מכר ליעקב את הבכורה, כדת וכדין,

¹⁶⁶ בראשית, כז' - לו'.

¹⁶⁷ בראשית, כה' - כז'.

¹⁶⁸ מיכה, ז' - כ'.

¹⁶⁹ בראשית, כה' - לד'.

¹⁷⁰ בראשית, כז' - לו'.

לאחר שרצונו הראשוני, היה ליתנה ליעקב אע"ה בחינם.

הוא טען את טענתו זו, שכביכול יעקב אע"ה הוא שרימה אותו.

ושקר שכזה, הוא הוא בחינת עמוד השקר!

ולהלן יתבאר בזה עוד.

ו. על מאמר הכתוב בפרשת "תולדות" ¹⁷¹, "וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק אָבִיו, וַיִּמְשְׁהוּ, וַיֹּאמֶר, הֲקֵל קוֹל יַעֲקֹב וְהִידִים יְדֵי עֲשׂוֹי", דרשו רבותינו ז"ל ¹⁷²:

"הָא קוֹל דְּקָל חֲפִים, וְהִידִיָּה דְּמִשְׁלַחִין מִיתִין" ¹⁷³.

דָּבָר אַחֵר -

'הֲקֵל קוֹל יַעֲקֹב': אֵין יַעֲקֹב שׁוֹלֵט אֶלָּא בְּקוֹלוֹ,

'הֲקֵל קוֹל יַעֲקֹב וְהִידִים יְדֵי עֲשׂוֹי': אֵין עֲשׂוֹי שׁוֹלֵט אֶלָּא בְּיָדֵים.

דָּבָר אַחֵר -

'הֲקֵל קוֹל יַעֲקֹב': אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, קוֹלוֹ שֶׁל יַעֲקֹב מְכַנִּיס ¹⁷⁴,

'וְהִידִים יְדֵי עֲשׂוֹי': מְרַמֵּז לִיָּהּ וְהוּא אֲתִי ¹⁷⁵.

¹⁷¹ בראשית, כז' - כב'.

¹⁷² בראשית רבה, פרשה סה', כ'.

¹⁷³ היינו:

צדקתו של יעקב אע"ה, היתה בכוח פיו, שאומר דברי חכמה,

ברם, רשעתו של עשיו הרשע, היתה בכוח ידיו ובמעשיו, שהיה מפשיט את המתים שהיה הורגם.

(ע"פ פירושו של בעל "יפה תואר").

¹⁷⁴ היינו:

כאשר זרעו של יעקב אע"ה, נמנע מלעסוק בדברי תורה ותפילה.

(ע"פ פירושו של בעל "מתנות כהונה").

¹⁷⁵ היינו:

כאשר הנביאים מתנבאים בנבואת פורענות, על עם ישראל,

דָּבָר אַחֵר -

'הקל קול יַעֲקֹב': אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, בְּשָׁעָה שֶׁיַּעֲקֹב מְרַפֵּן בְּקוֹלוֹ, יָדֵי עֶשָׂו שׁוֹלְטוֹת,
דְּכַתִּיב, 'וַיִּלְוֵנוּ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'¹⁷⁶, 'וַיָּבֹא עִמְלִק'¹⁷⁷,
וּבְשָׁעָה שֶׁהוּא מְצַפֵּץ בְּקוֹלוֹ, 'אֵין הַיָּדִים יָדֵי עֶשָׂו' - אֵין יָדֵי עֶשָׂו שׁוֹלְטוֹת.

אָמַר רַבִּי אֲבָא בַר כְּהֵנָּא -

לֹא עֲמָדוּ פִּילוסוֹפִין בְּעוֹלָם, כְּבִלְעָם בֶּן בְּעוֹר וְכַאֲבָנִימוֹס הַגֶּרְדִּי,
נִתְכַּנְסוּ כָּל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אֲצֵלוֹ,

אָמְרוּ לוֹ, תֹּאמַר שְׁאֲנוּ יְכוּלִים לְזַדּוֹג לְאַמָּה זֶה?

אָמַר, לָכוּ וְחִזְרוּ עַל בְּתֵי כְּנִסְיוֹת וְעַל בְּתֵי מִדְרָשׁוֹת שְׁלֵהוֹן,

וְאִם מִצְאֲתֶם שָׁם תִּינוּקוֹת מְצַפֵּץ בְּקוֹלָן, אֵין אַתֶּם יְכוּלִים לְהַזְדּוֹג לָהֶם,

שֶׁכֶּךָ הַבְּטִיחוֹן אֲבִיָּהוֹן, וְאָמַר לָהֶם -

'הקל קול יַעֲקֹב': בְּזֶמַן שֶׁקוֹלוֹ שֶׁל יַעֲקֹב מִצּוֹי בְּבְתֵי כְּנִסְיוֹת, 'אֵין הַיָּדִים יָדֵי עֶשָׂו',

וְאִם לֹא, 'הַיָּדִים יָדֵי עֶשָׂו', אַתֶּם יְכוּלִים לָהֶם".

וְכַתֵּב עַל זֶה מו"ז הַגַּה"ק רַבִּינוּ יַעֲשֵׂי קְרִיסְפִין זִיע"א¹⁷⁸ :

"אֲכֹן, יֵשׁ לְדַקְדֵּק -

דְּלִמָּה 'הַקֵּל' כְּתִיב חֶסֶר¹⁷⁹ ?

מִיד זָרְעוֹ שֶׁל עֶשָׂו, מוֹכֵן וּמְזוּמֵן לְפּוֹרְעֵנוֹת.

(ע"פ פִּירוּשׁ רַש"י).

¹⁷⁶ שְׁמוֹת, טו' - כד'.

¹⁷⁷ שְׁמוֹת, יז' - ח'.

¹⁷⁸ בִּסְפָרוֹ הַקָּדוֹשׁ "פֶּרֶח שׁוֹשְׁנָה", (בְּרַשִׁית, כז' - כב').

¹⁷⁹ הִי"נו:

בְּמֹאמַר הַכְּתוּב (בְּרַשִׁית כז' - כב'), "הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדִים יָדֵי עֶשָׂו",

מִילַת "הַקֵּל", נֹאמְרָה בְּכְתִיב חֶסֶר, לֹא הָאוֹת ו'.

ולִי אֲנִי הָעֶבֶד, אִם אֲפֹשֶׁר -

דִּהְנֶה, יִצְחָק יָדַע בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא יַעֲקֹב מִמֶּשׁ,

וַיַּעֲקֹב הִתְנַכֵּר בַּקְּבֻלָּת הַבְּרִכּוֹת, דְּשָׁבִיק לְשִׁיטָּתָהּ דִּיצְחָק וְקִיבֵל שִׁיטָּת אִמּוֹ ¹⁸⁰.

וְכַדִּי שֶׁלֹא יִתְבַּיֵּשׁ יַעֲקֹב, הִסְתִּיר יִצְחָק הַדָּבָר.

וְאִם תֹּאמַר -

וְהָרִי כְּתִיב ¹⁸¹, 'וְלֹא הִפְּרִי'?

וַיֹּשֶׁ לֹאמַר -

בְּמִרְאָה עֵינָיִם לֹא הִכִּירוּ, אֲבָל בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הִכִּירוּ.

וְהֵינּוּ נִתְיַנֵּט טַעַם ¹⁸², 'כִּי הָיוּ יָדָיו כְּיָדֵי עֶשָׂו אָחִיו שְׂעִרְתִּי',

אִטּוֹ מִשּׁוֹם יָדָיו לֹא יִכִּירוּ?!

אִם לֹא שֶׁתֹּאמַר, מִשּׁוֹם שֶׁהִסְתִּיר יִצְחָק הַדָּבָר,

וְעָלִיו נֹאמַר ¹⁸³, 'וַיִּנָּאֲמֶן רוּחַ, מִכֶּסֶּה דְּבָרִי'.

וּבִאֲהָבָה מִסּוּתֶרֶת, בֶּא יִצְחָק לְהוֹכִיחַ לִיעֲקֹב, בְּמֵה שֶׁאִמֵּר 'אֱלֹהֵיךָ' ¹⁸⁴, וְלֹא אִמֵּר 'אֱלֹהֵי'.

וַיֹּשֶׁ לְהַבִּין, מִפְּנֵי מַה?

¹⁸⁰ הֵינּוּ:

יַעֲקֹב אַע"ה, הִתְנַכֵּר אֶל יִצְחָק אָבִיו ע"ה, כִּאִילוֹ שֶׁהוּא עֲשִׂיו,

וְאִף עַל פִּי, שְׁנוּדַע הַדָּבָר לִיצְחָק אַע"ה, עַל יְדֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ,

וְכָל זֹאת, מִפְּנֵי שֶׁקִּיָּם אֶת צִוּוִּיָּהּ שֶׁל אִמּוֹ - רַבְקָה אִמּוֹ ע"ה, לֵלֵא עוֹרְרִין.

¹⁸¹ בְּרֵאשִׁית, כ"ז - כ"ג'.

¹⁸² בְּרֵאשִׁית, כ"ז - כ"ג'.

¹⁸³ מִשְׁלִי, י"א - י"ג'.

¹⁸⁴ בְּרֵאשִׁית, כ"ז - כ"ג'.

"וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל בְּנוֹ, מַה זֶה מִהֲרַתְּ לְמַצָּא בְּנִי, וַיֹּאמֶר, כִּי הִקְרָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶי."

וכה תואר תוכחתו -

משום דיעקב תלמיד חכם,
וקיימא לן, תלמיד חכם שסרח, אסור להוכיחו בגלוי,
וכמו שפירשו המפרשים ¹⁸⁵, אם ראית תלמיד חכם שסרח ביום, אל תהרהר
אחריו בלילה,
ופירשו ז"ל, כסהו כלילה.
וזהו כוונת יצחק אבינו ע"ה, היאך 'הקל קול יעקב' ¹⁸⁶, לומר 'אלהיך' ¹⁸⁷, ולא
כלל עצמו?
ויהי הכתוב כמשיב, 'והידיים ידי עשו' ¹⁸⁸,
דהיינו, הידיים מוכיחות שהם ידי עשו, ובהמצאת אמו עשה,
ואף על פי שאין ראייה לדבר, זכר לדבר.
וזהו גם כן כוונת הפסוק, שאמר אחר זה ¹⁸⁹, 'ולא הכירו, כי היו ידיו כידיו עשו
אחיו שערות', מצד שעיר המשתלח ¹⁹⁰,
ודין גרמא, להוציא מפיו כדברי עשיו, ולא מתוכיות לבב,
ולכך, 'ויברכהו' ¹⁹¹, ולא אמר 'ויברכהו יצחק',

¹⁸⁵ ברכות, יט' ע"א.

¹⁸⁶ בראשית, כז' - כב'.

¹⁸⁷ בראשית, כז' - כ':.

"ויאמר יצחק אל בנו, מה זה מהרפת למצא בני, ויאמר, כי הקרה יהוה אלהיך לפני".

¹⁸⁸ בראשית, כז' - כב'.

¹⁸⁹ בראשית, כז' - כג'.

¹⁹⁰ עיין ב"תיקוני זוהר", דף קלט' ע"ב.

וב"תנא דבי אליהו", (זוטא, פרשה יט').

וב"דרשות המהר"ל", (דרוש לשבת תשובה, המשך).

אלא, מי שמי שמקור הברכה בידו, הוא קודשא בריך הוא, הנרמז ב-הו',

אם כן, קרי ביה, ויברך הו',

דהסכימו בברכתו עליונים ותחתונים, וכמאמר הזהר¹⁹² ...

וכל זה, הוא רמוז בתיבת 'תקל קול יעקב', ראשי תיבות -

הלא קולך לדבר אמת¹⁹³ ולא לשקר?

¹⁹¹ בראשית, כז' - כג'.

¹⁹² חלק א', דף קמד' ע"א.

¹⁹³ וזה לשון רבינו זיע"א:

"כי הרי ק' מתחלף ב-א', באותיות אי"ק".

והיינו:

כאשר נחלק את אותיות האלפא ביתא, ל-ג' קבוצות, של: אחדים, עשרות ומאות -

מאות:	עשרות:	אחדים:
ק	י	א
ר	כ	ב
ש	ל	ג
ת	מ	ד
ך	נ	ה
ם	ס	ו
ן	ע	ז
ף	פ	ח
ץ	צ	ט

אזי, האות ק', יכולה להתחלף באות י'.

יַעֲקֹב, ראשי תיבות -

במרמה אתיא ¹⁹⁴ על יצחק. ודוק".

ולהלן יתבאר בסייעתא דשמיא, בביאור תוכחה זאת של יעקב אע"ה.

והנה, יעויין בדברי רבינו בחיי ¹⁹⁶, שהביא מדברי רבותינו ז"ל ¹⁹⁷:

"יעקב, דיבר בלשון כבוד, בלשון תחינה, 'קום נא שְׁבָה' ¹⁹⁸,

נתן לו הקדוש ברוך הוא שכרו, באותו לשון,

שכן, משה שהוא מזרעו, אמר ¹⁹⁹, 'קומָה ה' - שוּבָה ה' '.

אבל, עשיו, אמר בלשון גסות הרוח, 'יָקֹם אָבִי וְיֹאכֵל' ²⁰⁰,

והקדוש ברוך הוא נתן לו עונשו, באותו לשון עצמו,

שנאמר ²⁰¹, 'יָקֹם אֱלֹהִים יְפֹוצוּ אוֹיְבָיו'.

ולהלן יתבאר בסייעתא דשמיא, פשר מאמר זה.

¹⁹⁴ וזה לשון רבינו זיע"א:

"כי הרי ק' מתחלף ב-א', באותיות אי"ק".

וכמו שנתבאר לעיל בהערה קודמת.

ומילת "אתיא" בלשון ארמית, פירושה "בא".

¹⁹⁵ בדברי רבינו זיע"א, לא מצינו למילת "אתיא",

אך המעיין בדברי קודשו זיע"א, יראה לנכון שכך צריך להגיה. ודוק.

¹⁹⁶ בראשית, כז' - יט'.

¹⁹⁷ בראשית רבה, פרשה סה', יח'.

¹⁹⁸ בראשית, כז' - יט'.

¹⁹⁹ במדבר, י', לה' - לו'.

²⁰⁰ בראשית, כז' - לא'.

²⁰¹ תהילים, סח' - ב'.

ז. עשיו הרשע, היה עמוד השקר²⁰², וכפי שכתב הגה"ק רבי פנחס הלוי הורביץ זיע"א²⁰³:

"ועוד אמרו²⁰⁴, שלא ניתן התורה לאברהם וליצחק, מפני שלא נתברר קדושת ישראל עד זרעו של יעקב, שהיתה מיטתו שלימה בלא פסולת.

והיינו: שאברהם, בירר קדושתו של יצחק, שהיא מידת הדין, ופסולת שלו היה בני ישמעאל ובני קטורה שהם פסולת הדינים,

ויצחק, בירר מידת ה' - אֶמֶת לְיַעֲקֹב²⁰⁵, כדכתיב, יִתֶּן אֶמֶת לְיַעֲקֹב,

וְנִפְרָשׁ מִמֶּנּוּ עֲשִׂיו, שהוא מידת השקר, כדכתיב²⁰⁶, יִימִינֶם יָמִין שָׁקֶר²⁰⁷."

ובעומק העניין, נקדים ונרחיב, כדלהלן.

דהנה, כתב רבינו האר"י הקדוש זיע"א²⁰⁸:

"קין - הוא זוהמת הנחש, וְהָבֵל - הוא מסטרא דאדם.

פירוש הדברים הם כך -

כי על ידי חטאו של אדם הראשון, נתערב טוב ברע, ויצאו קין והבל, שניהם מורכבים מטוב ורע,

אלא, שקין רובו רע מזוהמת הנחש, והבל רובו טוב מצד אדם - ומיעוטו רע מצד הנחש.

²⁰² וכמו שנתבאר לעיל באות ה', מדברי ה"זוהר הקדוש".

²⁰³ בספרו הקדוש "פנים יפות", (שמות, יז' - טו').

²⁰⁴ שבת, קמו' ע"א.

"זוהר הקדוש", (חלק א', דף נב' ע"ב. חלק ג', דף קיא' ע"ב).

²⁰⁵ מיכה, ז' - כ'.

²⁰⁶ תהילים, קמד' - ח'.

²⁰⁷ ועל פי המתבאר לעיל באות ז', מדברי ה"זוהר הקדוש", יתבאר ויתבררו הדברים כמין חומר.

²⁰⁸ בספרו הקדוש "שער הגלגולים", הקדמה לח'.

אבל, חלק קין הטוב, הוא דבר גדול במאוד מאד,
לסיבה שהיה בכור, ולקח הבכורה של חלק הטוב ...
ואחר כך כשיצאו יעקב ועשו, היו בסוד הבל וקין,
וכשנולדו, נולד יעקב²⁰⁹, 'וַיָּדֹא אֶחָזֶזֶת בְּעֵקֶב עֵשָׂו', הוא אותו חלק הטוב של
הבכורה, שלקח עשו, שהיה הטוב של קין שנתערב עם הרע".
ובדמיון וּבְהִקְפָּזֶת הדברים, שבין קין להבל, כתב הגה"ק בעל "שם משמאל"
זיע"א²¹⁰ :
א. בסיבת הדבר שהכין יעקב אע"ה נזיד עדשים, וכמאמר הכתוב²¹¹, 'וַיִּזֶד
יַעֲקֹב נֶזִיד, וַיָּבֵא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה, וְהוּא עֵיף',
ידוע ומפורסם הדבר, שבו ביום נסתלק אברהם אע"ה מן העולם, וכפי שכתב
רש"י הקדוש²¹² :
"ואותו היום מת אברהם, שלא יראה את עשיו בן בנו יוצא לתרבות רעה, ואין זה
שיבה טובה שהבטיחו הקדוש ברוך הוא.
לפיכך, קיצר הקדוש ברוך הוא, ה' שנים משנותיו,
ש-יצחק חי קפ' שנה, וזה קעה'.
ובישל יעקב עדשים, להברות את האבל.
ולמה עדשים?
שדומות לגלגל, שהאבילות לגלגל חוזר בעולם".
והנה, באותה העת, עבר אותו רשע ה' עבירות, וכמבואר בגמרא²¹³ :

²⁰⁹ בראשית, כה' - כו'.

²¹⁰ "פרשת יתרו", שנת תרעג'.

²¹¹ בראשית, כה' - כט'.

²¹² בראשית, כה' - ל', (ד"ה "מן האדום האדום").

²¹³ בבא בתרא, טז' ע"ב.

"אמר רבי יוחנן, חמש עבירות, עבר אותו רשע באותו היום -

בא על נערה המאורסה, והרג את הנפש, וכפר בעיקר, וכפר בתחיית המתים, ושט את הבכורה ²¹⁴."

וכן הוא, במדרש רבה ²¹⁵ :

"אמר לו, מה טיבו של נזיד זה?

אמר לו, שמת אותו זקן.

אמר, באותו הזקן פגעה מדת הדין?

אמר לו, הן.

אמר, אם כן, לא מתן שכר ולא תחיית המתים.

ורוח הקדש צונחת ²¹⁶ -

'אל תבכו למת ואל תגדו לו', זה אברהם,

'בכו בכו להלד' ²¹⁷, זה עשו."

ב. הנהגה זו, למד עשיו מקין:

שכן, כאשר שעה הקדוש ברוך הוא להבל ולמנחתו, ואילו לקין ולמנחתו לא שעה,

מיד ²¹⁸, "ויהי בהיותם בשדה, ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו".

ומצינו בזה, בתרגום ירושלמי, ובתרגום התנא הקדוש - יונתן בן עוזיאל:

"עני קין ואמר להבל אחי -

לית דין ולית דין, ולית עלם אוחרו, ולא למתן אגר טב לצדיקא, ולא לאתפרע מן

רשיעא, ולא ברחמין איתברי עלמא, ולא ברחמין הוא מדבר,

²¹⁴ לשון ביזוי, שביזה את הבכורה.

²¹⁵ בראשית, פרשה סג, יא'.

²¹⁶ ירמיה, כב' - י'.

²¹⁷ ירמיה, כב' - יד'.

²¹⁸ בראשית, ד' - ח'.

מִן בְּגִלְלָה מֶה אֵיתְקַבֵּל קוֹרְבָּנְךָ מִיָּדְךָ בְּרָעוּ, וּמִנִּי לֹא אֵתְקַבֵּל בְּרָעוּא" ²¹⁹ . עד כאן
דבריו הקדושים של בעל "שם משמואל" זיע"א.

ולאחר שנתבאר לנו שעשיו הרשע, נהג והמשיך במידתו של קין, נשכיל ונבין את
מאמרו של קין ²²⁰ :

"וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל קַיִן, אֵי הֶבֶל אָחִידְךָ, וַיֹּאמֶר, לֹא יָדַעְתִּי, הֲשֹׁמֵר אָחִי אֲנִי",
שכן, מאמר זה, אף הוא מעניין מידת השקר, אשר לקה בה עשיו הרשע ²²¹ ,
בהיותו גלגולו, וכמו שנתבאר.

והנה, על מאמר הכתוב בפרשת "תולדות" ²²² , "וַיִּגֶשׁ יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק אָבִיו,
וַיִּמְשְׁחוּ, וַיֹּאמֶר, הִקְלָה קוֹל יַעֲקֹב וְהִיָּדִים יָדֵי עֲשׂוֹ", פירש רש"י הקדוש :

" 'קול יַעֲקֹב' - שמדבר בלשון תחנונים, 'קום נָא' ²²³ ,

אבל עשו, בלשון קנטוריא דיבר, 'יָקֻם אָבִי' ²²⁴ ."

²¹⁹ והיינו:

שבשעה שראה קין שהקדוש ברוך הוא לא שעה למנחתו,

כפר בעיקר, ואמר -

אין דין ואין דיין, ואין עולם הבא, ואין מתן שכר לצדיקים, ואין הקדוש ברוך הוא נפרע מן הרשעים, ולא
ברחמים נברא העולם, ולא ברחמים הוא נוהג.

וכל כך למה?

"מפני שקיבל הקדוש ברוך הוא את קורבנך, ואילו את שלי לא".

²²⁰ בראשית, ד' - ט'.

²²¹ ועיין עוד בדברי רש"י הקדוש, על מאמר הכתוב (בראשית, כה' - כז'), "וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים, וַיְהִי עֲשׂוֹ אִישׁ יָדַע
צִיד אִישׁ שְׂדֵה, וַיַּעֲקֹב אִישׁ תֵּם יֹשֵׁב אֵהָלִים".

"לצוד ולרמות את אביו בפיו,

ושואלו, אבא, היאך מעשרין את המלח ואת התבן?

כסבור אביו, שהוא מדקדק במצוות".

²²² בראשית, כז' - כב'.

²²³ בראשית, כז' - יט'.

וכתב בזה, דודי הגה"ק רבינו שלמה אסולין זיע"א ²²⁵ :

"ולכאורה, משמע מזה, שעשיו, תמיד לא היה מדבר בלשון 'נא', שהוא לשון תחנונים,

אלא, בלשון עזות.

וצריך עיון -

שהרי מצינו לעיל ²²⁶ , 'ויאמר עשו אל יעקב, הלעיטני נא מן האדם הזה, כי עיף אנכי, על כן קרא שמו אדום',

הרי, שאמר 'נא' שהוא לשון תחנונים,

ומפני מה נקט לשון זה?

ויתבאר הענין, על פי מה שכתב בספר 'ליל שמורים' ²²⁷ -

לבאר בארוכה, שתפקיד האדם בעולם הזה, להיות תמיד נותן ומקריב, ולא להיות דורש ומקבל.

ועיין שם ²²⁸ , שהאריך לבאר, שכן הוא דרך עשיו וכל זרעו, לחפש כמה שיותר לקחת גם מה שלא מגיע כלל ²²⁹ .

ועל פי זה, נראה -

שהטעם שהתנהג עשיו בחוצפה, ואמר לאביו, 'יקם אבי' ²³⁰ , ולא אמר 'נא',

הוא משום שעצם הכנת המטעמים על ידו, הוא דבר של הקרבה עצומה מצד עשיו,

²²⁴ בראשית, כז' - לא'.

²²⁵ בספרו הקדוש "שלמי שמחה".

²²⁶ בראשית, כה' - ל'.

²²⁷ להגה"ק רבי שלמה ברעוודה זיע"א, במאמר "השמיעני את קולך".

²²⁸ בפרק ט'.

²²⁹ עיין שם בארוכה, בכל דבריו הנפלאים.

²³⁰ בראשית, כז' - לא'.

ועבור הטובה הזו, אין שייך להחזיר לו כלל,
כי הרי כל חפצו, הוא רק לקחת,
ואם נותן משהו, הוא בעיניו שווה לאין ערוך, וכל מה שקיבל תמורת זה, הוא
כאין וכאפס כנגד מה שנתן.
ולכן, מובן שלא יאמר 'נא' בלשון בקשה, כי הרי הוא בא לתבוע איזה גרגיר
המגיע לו, תמורת הטובה העצומה של הבאת המטעמים לאביו,
והכל עכשיו מגיע לו, ובוודאי שלא יבקש בלשון 'נא', כי בא כאן לתבוע חוב.
אבל, כשבא לבקש מיעקב את נזיד העדשים, ידע, שיעקב לא חייב לו מאומה,
וגם הוא לא נתן ליעקב מעולם איזה דבר, שיוכל לבקש תמורתו את נזיד העדשים,
לכן, היה מוכרח לבקש בלשון תחנונים, ואמר 'נא'.
ובעצם, כל אמירת 'נא' של עשיו בזה, לא היתה משום שהכיר במעלת הדיבור
בלשון דרך ארץ,
אלא, כדי להמשיך ולקבל!
וכדי להיות מקבל, היה מוכן גם לומר לשון שלא הורגל בו!
אבל עצם אמירת 'נא', היתה לשם קבלה.
עוד נראה לפרש -
שאצל יעקב, ידע עשיו, שאם לא יחניף לו, ויאמר בלשון 'נא', לא יתן לו יעקב,
ולכן, כדי להיות מקבל, היה מוכרח לבקש בדרך ארץ!
אבל אצל יצחק, היה עשיו בטוח באהבתו של יצחק אליו,
שאף שלא יאמר 'נא', גם כן יקבל את הברכות,
לכן, לא אמר 'נא', כי לא היה מוכרח כאן לדבר בלשון תחנונים, כי אף בלא זה
יקבל מה שרוצה".

ח. על מאמר הכתוב ²³¹, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ",
כתב הגה"ק רבינו חיים סינאוני זיע"א ²³²:

שנוטריקון המילה "בְּרֵאשִׁית", היא, אותיות "שֶׁב-יִרְאֶת",

והנה, המילה "יִרְאֶת", עולה בגימטריא 611,

וכמו כן, המילה "תּוֹרָה", עולה בגימטריא 611.

ללמדך, שהרוצה לשוב בתשובה שלימה על חטאיו, ולהיות ירא שמיים,

צריך לעסוק בתורה הקדושה, אשר היא מכפרת על כל עוונותיו.

ובטעם הדבר, שגדול כוח התורה משאר המצוות, להכניע את היצר הרע, כתב גאון
עוזינו - הרב חיד"א זיע"א ²³³:

"דע, כי בשעה שאכל אדם הראשון מעץ הדעת, נהנו כל אבריו, חוץ מן הקנה,

לפי שלא דיבר בעת האוכל.

אבל, חוה אמנו, דברה בעת אכילתה ²³⁴, ופגמה אפילו הקנה שלה.

ואפשר, אני אומר -

כי למה הנשים אינם בכלל לימוד התורה, כיוון שהקנה שלהם חס ושלוש פגום,
כידוע מדבריו ז"ל.

²³¹ בראשית, א' - א'.

²³² בספרו הקדוש "עטרת תפארת" (בראשית, א' - א').

²³³ בספרו הקדוש "דברים אחדים", דרוש יג',

וכמו כן, בספרו הקדוש "דבש לפי", מערכת ש', אות ו'.

²³⁴ שאמרה לאדם הראשון לאכול,

וכמאמר הכתוב (בראשית, ג' - יז):

"וְלָאָדָם אָמַר, כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ, וְתָאֵכַל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ, לֵאמֹר, לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, אֲרוּרָה הָאֲדָמָה
בְּעִבּוּרְךָ, בְּעֶצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ."

אבל האנשים, אשר לפני הש"ס הם נגשים, נאה ויאה להו לימוד התורה, כי הקנה שלהם אינו פגום."

וביאר בזה מהר"י קורין זיע"א ²³⁵, רבו של הגה"ק רבי חיים סינאני זיע"א:

דהנה, אמרו רבותינו ז"ל ²³⁶, "אם פגע בך מנוול זה, משכהו לבית המדרש",

והנה, "מנוול", עולה בגימטריא 132,

והיצר הרע, אשר הוא "סמאל", עולה בגימטריא 132 - עם הכולל.

ללמדך, שהיות והאדם שייך בדברי התורה הקדושה, מחמת שלא פגם את הקנה שלו,

ממילא, כאשר יפגע בו ה"מנוול" שהוא היצר הרע, התיקון היחיד שיש לעשות עמו, הוא, למושכו לבית המדרש -

על ידי עסק התורה הקדושה, בקדושתה ובטהרתה.

ובעומק העניין, כתב הגה"ק בעל "אגלי טל" זיע"א ²³⁷, משמו של אביו הגה"ק בעל "אגודת אזוב" זיע"א:

שעל חטאים של שז"ל ו-פגם הברית, אין מועילה תשובה רגילה.

שכן, תשובה על חטאים רגילים, נעשית על ידי ליבו של האדם,

וכמאמר הכתוב ²³⁸, "הַשֶּׁמֶן לֵב הָעָם הַזֶּה, וְאַזְנֵי הַכֹּהֵן, וְעֵינֵי הַשֹּׁעַ, פֶּן יֵרָאֶה בְּעֵינָיו, וּבְאָזְנוֹ יִשְׁמָע, וּלְבָבוֹ יִבִּין, וְשֵׁב וּרְפָא לוֹ".

ומה שאין כן, בעניין חטאים של שז"ל ו-פגם הברית,

הבאים מן קלקול המוח, ואינם תלויים בקלקול הלב.

²³⁵ בספרו הקדוש "מחמדי שמים", (חלק ב', עמודים שכו'-שכז').

²³⁶ קידושין, ל"ע"ב.

²³⁷ בהקדמתו לספרו.

²³⁸ ישעיה, ו' - י'.

ולפיכך, התיקון לחטאים אלו, נעשה, אך ורק על ידי יגיעת המוח - של לימוד התורה הקדושה, ובכך מתקיימת טהרתו.

ומעתה, נשכיל ונבין, את דבריו הקדושים של אדונינו הרמב"ם זיע"א²³⁹ :

"גְּדוּלָה מְכֻלָּה זֹאת אֲמָרוּ, יִפְנֶה עֲצָמוֹ וּמַחְשָׁבָתוֹ לְדַבְּרֵי תוֹרָה, וְיִרְחִיב דַּעְתּוֹ בַּחֲכָמָה, שֶׁאֵין מַחְשַׁבֶּת עֲרִיזוֹת מִתְגַּבֶּרֶת, אֶלָּא, בְּלֵב פָּנוּי מִן הַחֲכָמָה".

ט. על מאמר הכתוב²⁴⁰, "מִצְרָף לְכֶסֶף, וְכוּר לְזָהָב, וּבַחֲן לְבוֹת יְהוָה", כתב ה"זוהר הקדוש"²⁴¹ :

" 'מִצְרָף לְכֶסֶף' - דא אברהם,

'וְכוּר לְזָהָב' - דא יצחק,

'וּבַחֲן לְבוֹת יְהוָה' - דא יעקב".

ומעתה, יתבארו ויתבררו דבריו הקדושים :

שכן, בהיות יעקב אע"ה, נוהג בדברים הנראים לעין כל כדברים אשר אינם בדרך האמת,

הוצרך הבורא ית"ש, להודיענו, שכל מעשיו נעשו לשם שמים, וכל מעשיו מזוככים במידת האמת, על מנת לנצוח את עשיו הרשע - שהיה עמוד השקר.

ומעתה, נשכיל ונבין :

יעקב אע"ה, אשר דיבר בדרך כבוד ובדרך תחינה²⁴²,

והיינו, דיבור שאין בו שקר וחנופה, ודיבור שכל כולו נעשה לשם שמים²⁴³,

²³⁹ פרק כ"ב מהלכות איסורי ביאה הלכה כ"א.

²⁴⁰ משלי, יז' - ג'.

²⁴¹ "תיקוני זוהר", תיקון סט'.

²⁴² וכמו שנתבאר לעיל באות ז'.

²⁴³ וכמו שנתבאר לעיל באות ז'.

לפיכך, הוא קיבל את שכרו, במאמר ²⁴⁴, "קומה ה' - שובה ה'", שהבורא ית"ש הוא שהעיד עליו שכל מעשיו נעשו לשם שמים.
ברם, עשיו הרשע, אשר דיבר בדרך גסות הרוח ²⁴⁵, והיינו, דיבור שכל כולו שקר וחנופה, וכל כולו לכבוד עצמו בלבד ²⁴⁶, לפיכך, הוא קיבל את עונשו, במאמר ²⁴⁷, "יקום אלהים יפוצו אויביו", שהבורא ית"ש, הוא אשר מעיד עליו, שאינו אלא כאויבו.
והנה, חטאו של אדם הראשון, נגרם כתוצאה מן ה"עין", וכמאמר הכתוב ²⁴⁸, "וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה, כָּל עֵץ נִחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל, וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הָעֵץ, וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע",
וכמאמר הכתוב ²⁴⁹, "וַתֵּרָא הָאִשָּׁה, כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל, וְכִי תֵאָוָה הוּא לְעֵינַיִם, וְנִחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל, וַתִּקַּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל, וַתֵּתֶן גַּם לְאִשָּׁה עִמָּהּ, ויאכל".
וכאשר נענש אדם הראשון בעבור חטאו זה, הוא פרש מן האשה במשך קל' שנים ²⁵⁰, **ופגם בעצמו** ²⁵¹.
וידוע מדברי רבותינו זיע"א ²⁵²:

²⁴⁴ במדבר, י', לה' - לו'.

²⁴⁵ וכמו שנתבאר לעיל באות ו'.

²⁴⁶ וכמו שנתבאר ליל באות ז'.

²⁴⁷ תהילים, סח' - ב'.

²⁴⁸ בראשית, ב' - ט'.

²⁴⁹ בראשית, ג' - ו'.

²⁵⁰ עירובין, יח' ע"ב.

²⁵¹ שם.

²⁵² "מגלה עמוקות" (בראשית, כז' - א').

"אדרת אליהו" לרבינו הרי"ח הטוב זיע"א (במדבר, כב' - ה').

"בן יהוידע" לרבינו הרי"ח הטוב זיע"א (עירובין, יח' ע"ב).

שמילת "עין", עולה בגימטריא למניין 130,

שהוא כנגד אותם קל' שנים, שפגם אדם הראשון, בעבור "עץ הדעת".

ואף מילת "סיני", אשר שם זכינו לקבל את דברי התורה הקדושה, עולה בגימטריא למניין 130,

שכן, שלימות התיקון לחטא אדם הראשון, נעשה באמצעות דברי התורה הקדושה ²⁵³.

וכאשר נתבונן נראה:

שמילת עין, עם הכולל, עולה בגימטריא כמניין מילת סמא"ל,

וכמו כן, מילת סמא"ל, עם הכולל והתיבות, עולה בגימטריא כמניין קול,

וכמו כן, מילת ענוה, עם הכולל והתיבות, עולה בגימטריא כמניין קול.

ללמדך:

שהכנעת היצר הרע סמא"ל - אשר החטיא את אדם הראשון, קל' שנים,

נעשית על ידי לימוד התורה הקדושה, הרמוזה במילת "קול", בהכנעה ובענווה.

ולאור המתבאר, נראה בסייעתא דשמיא, לבאר את מאמר הכתוב בפרשת "תולדות" ²⁵⁴, "וַיִּגְשׁ יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק אָבִיו, וַיִּמְשְׁהוּ, וַיֹּאמֶר, הִקֵּל קוֹל יַעֲקֹב, וַהֲיָדִים יָדֵי עֵשָׂו":

דהנה, "קל" הראשון, הכתוב בכתוב חסר ללא אות ו', הרי הוא כמניין אותיות "עין".

ללמדך, שחטא אדם הראשון העולה כמניין "קל", נִתְקַן אך ורק על ידי "קול יַעֲקֹב", והיינו, באמצעות לימוד התורה הקדושה בהכנעה ובענווה ²⁵⁵,

אשר אף היא נרמזת במילת "קל" - שכן, מילת "קל" ומילת "סיני" עולים בגימטריא לאותו המניין,

²⁵³ וכמו שנתבאר לעיל באות ח'.

²⁵⁴ בראשית, כז' - כב'.

²⁵⁵ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ב' ו-ח'.

וכפי שקיים יעקב אע"ה בעצמו ²⁵⁶.

והנה, על מאמר הכתוב בפרשת "מקץ" ²⁵⁷, "ויאמר ראובן אל אביו, לאמר, את שני בני תמית אם לא אביאנו אליך, תנה אתו על ידי, ואני אשיבנו אליך", כתב "בעל הטורים":

"ב' במסורה ²⁵⁸, דין ²⁵⁹, ואידך ^{260 261} - יופתה תמית קנאה'.

דורש אותו במדרש, בעדת קורח - דכתיב בהו קנאה ²⁶²,

ויקנאו למשה במחנה ²⁶³ - אלו דתן ואבירם.

בשביל שאמר ²⁶⁴, 'את שני בני תמית', נתקיים בשני בניו, והם דתן ואבירם.

'את שני' - בגימטריא, הם דתן ואבירם ²⁶⁵.

²⁵⁶ וכמו שנתבאר לעיל באות א'.

²⁵⁷ בראשית, מב' - לז'.

²⁵⁸ היינו:

ב' פעמים, מצאנו במסורה לשון של "תמית".

²⁵⁹ היינו:

מאמרו של ראובן, לאביו - יעקב אע"ה.

²⁶⁰ היינו:

המקום השני, שבו מצאנו לשון של "תמית".

²⁶¹ איוב, ה' - ב'.

²⁶² היינו:

ש-ב' מקומות אלו, בהם נאמר לשון של "תמית", נאמרו בעניינו של קורח שהיה בו את עניין הקנאה.

²⁶³ תהילים, קו' - טז'.

²⁶⁴ בראשית, מב' - לז'.

²⁶⁵ היינו:

המילים "את שני", עולים בגימטריא למניין 761,

וכמו כן, המילים "הם דתן ואבירם" עם ג' המילים, עולים למניין זה.

ובביאור העניין, כתב מו"ז הגה"ק רבינו יעיש קריספין זיע"א²⁶⁶ :

"שוב ראיתי בדברי המקובלים²⁶⁷, דיעקב ומשה הם גוף אחד, ובמידה אחת, אלא, שזה הוא למעלה מזה.

וכמו שכתב בתיקונים²⁶⁸, יעקב מלבר ומשה מלגאו,

ופירש הרב של"ה ז"ל²⁶⁹, יעקב הוא מרכבה לתפארת במקומו הנגלה, ומשה מרכבה להנעלם של תפארת שהוא הדעת ...

הרי בפירוש, דמשה ויעקב הם במידה אחת,

ולזה נתקיים הדבר, על ידי משה רבינו ע"ה."

ומבואר מדברי הקדושים :

שמכיוון שמשה רע"ה ויעקב אע"ה, קשורים זה בזה,

אם כן, כאשר דתן ואבירם מתו על ידי משה רבינו ע"ה,

נחשב הדבר, כאילו מתו על ידי יעקב אע"ה.

וממילא, אמירתו של ראובן²⁷⁰, "אֶת שְׁנֵי בְנֵי תָמִית",

נתקיימה, שהמית משה רע"ה - מכוחו של יעקב אע"ה, את שני צאצאיו של ראובן - דתן ואבירם.

ומעתה :

²⁶⁶ בספרו הקדוש "פרח שושנה" על התורה.

²⁶⁷ יעוין בדברי ה"זוהר הקדוש" (בראשית, דף כג' ע"ב): "ובגין כך, יעקב משה ויוסף כחדא אַזלי".

ועיין עוד בספר "עץ חיים", להמהרח"ו זיע"א (שער הכללים. ובשער מ', דרוש ו').

ובספר "עמק המלך", להגה"ק רבינו נפתלי הרץ בכרך זיע"א (שער יד', פרק קיח').

ובספר "קהלת יעקב", להגה"ק רבינו יעקב צבי יאליש זיע"א - תלמיד "החוזר מלובלין" זיע"א (ערך לב').

²⁶⁸ "תיקוני הזוהר", (תיקון יג', דף כט' ע"א).

²⁶⁹ בראשית, פרשת "ויצא", תורה אור - ב'.

²⁷⁰ בראשית, מב' - לז'.

כשם שמידתו של משה רע"ה, היתה מידת הענווה בתכלית הגבוהה ביותר,
וכמאמר "וְנִחְנוּ מֶה" ²⁷¹, וכדרשתם ז"ל בזה ²⁷².

כך היתה מידתו של יעקב אע"ה, אשר זכה לתקן את חטאו של אדם הראשון ²⁷³,
ואשר זכה להוציא את בולעו של עשיו הרשע מפיו,
ובכוחה של מידת הענווה הלזו, ובכוח התורה הקדושה, הוא זכה להכניע את
הסטרא אחרא סמא"ל וגונדא דיליה.

ברם, תוכחה גדולה נרמזת בכאן, על ידי יצחק אע"ה ²⁷⁴ :

שכן, מי אשר יוכל להחשיב את עצמו במידותיו של יעקב אע"ה,
ושמא בדורות הבאים, יבוא אדם וישתמש במידת השקר, ויתלה חסרונו ביעקב
אע"ה - חלילה וחס.

ועל כך, אמר יצחק אע"ה -

"הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב" : יעקב אע"ה, אשר היתה מידתו אמת,
זכה לתקן את אותם קל' שנים של אדם הראשון, על ידי קול התורה,
ורק הוא, שזכה שיעיד עליו יודע תעלומות אשר בחן את ליבו, שכל מעשיו על פי
מידת האמת,

יכול היה לעשות זאת!

ברם, "וְהַיִּדִּים יָדִי עָשׂוּ" : מי שעושה זאת, ותולה את חסרונותיו באבותיו, חלילה
וחס,

כל מהותו וכל דיבוריו, הינם בבחינת עשיו, והיינו דיבורי שקר וחנופה ודיבורים
שאינם לשם שמים,

²⁷¹ שמות, טז' - ז'.

²⁷² חולין, פט' ע"א.

²⁷³ וכמו שנתבאר לעיל באות א'.

²⁷⁴ וכמו שנתבאר לעיל באות ו'.

וחלילה וחס, סופו לפגום את עצמו בידי ²⁷⁵, רחמנא ליצלן.

י. את מאמר הכתובים בפרשת ²⁷⁶, "דן ידן עמו, פֶּאֶחַד שְׁבִטִי יִשְׂרָאֵל. יְהִי דָן נָחֵשׁ עָלֵי דָרְךָ, שְׁפִיפֵן עָלֵי אֶרֶח, הַנֶּשֶׁף עֶקְבֵי סוּס, וַיִּפֹּל רֶכֶב אַחֹר. לִישׁוּעָתְךָ קוִיִּתִּי הִנֵּה", ביארו רבותינו ז"ל ²⁷⁷, בעניין שמשון הגיבור.

והנה, בעניינו של צדיק קדוש ונשגב זה, נעתיק ממה שליקט ואסף בטוב טעם ודעת, הגאון רבי יצחק בצרי שליט"א ²⁷⁸, מדברי רבותינו זיע"א. וכפי שיתבאר להלן.

²⁷⁹ כתב רבינו האר"י ב-"שער הפסוקים" ²⁸⁰, שנפשו של אדם הראשון באה בנדב ואביהוא,

והדבר רמוז, בפסוק ²⁸¹, "וַיְהִי אֲנָשִׁים, אֲשֶׁר הָיוּ טִמְאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם",

ואנשים אלו, היו מישאל ואלצפן, שהתעסקו בקבורת נדב ואביהוא ²⁸²,

וזהו שאמר הפסוק, שנטמאו "לְנֶפֶשׁ אָדָם", דהיינו לנפש אדם הראשון, כיוון שבנדב ואביהוא היתה נפש אדם הראשון.

ולאחר מכן, באה נשמת נדב בשמשון, כמבואר ב-"שער הגלגולים" ²⁸³, וב-"ספר הליקוטים" ²⁸⁴,

²⁷⁵ וכמו שנתבאר לעיל באות ג'.

²⁷⁶ בראשית, מט', טז' - יח'.

²⁷⁷ יעוין בפירוש רש"י הקדוש.

²⁷⁸ בספרו "אוצר הגלגולים פחד יצחק", (נ"ך, א', עמודים קפו'-קצג').

²⁷⁹ מכאן ואילך לשון העתקה, עד אשר נציין בהערה "עד כאן לשונו".

²⁸⁰ בראשית, סימן ג'.

וארא, סימן ו'.

שופטים, סימן יד'.

²⁸¹ במדבר, ט' - ו'.

²⁸² סוכה, כה' ע"ב.

ולכך כתוב²⁸⁵, "וַיִּשְׁלַח ה' אֶת יִרְבֵּעֵל וְאֶת בָּדֶן, וְאֶת יִפְתָּח וְאֶת שְׁמוּאֵל", ואמרו חז"ל²⁸⁶, "בָּדֶן, הוא שמשון, ונקרא כך לפי שהוא משבט דן",
אך עומק הדבר, ביאר רבינו האר"י, שנקרא שמשון בשם בָּדֶן, משום שהיה גלגולו של נדב, והיא אותה המילה בהיפוך אותיות²⁸⁷.
על פי האמור, יתבארו דברים רבים שאירעו עם שמשון ... המקבילות עם אדם הראשון:
א. אדם הראשון, חטא והלך אחרי עיניו²⁸⁸, שנאמר²⁸⁹, "כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל, וְכִי תִאְנָה הוּא לְעֵינַיִם",
ולכך, גם שמשון הלך אחר עיניו, וביקש לישא אשה מבנות הפלישתים,
שנאמר²⁹⁰, "וַיֹּאמֶר שְׁמֹשׁוֹן אֶל אָבִיו, אוֹתָהּ קַח לִי, כִּי הִיא יִשְׁרָה בְּעֵינַיִ" ²⁹¹.
ב. כמו ששניהם חטאו בעיניהם, כך שניהם נענשו בעיניהם.

²⁸³ הקדמה לו'.

²⁸⁴ בפרשתן. בראשית, מט' - טז'.

שופטים, סימן יד'.

²⁸⁵ שמואל א', יב' - יא'.

²⁸⁶ ראש השנה, כה' ע"א.

²⁸⁷ ב-"ספר הליקוטים", כתוב: שהיה מנשמת נדב ואביהוא, והיינו, משום ששניהם היו משורש נשמה אחת,

וכמו שכתב רבינו האר"י ב-"שער הגלגולים" (הקדמה לב'), מה-"זוהר" פרשת "אחרי מות", (דף נז' ע"ב), ששניהם היו תרי פלגי דגופא, (וכן כתב עוד שם בהקדמה יד', ועוד).

ויש לציין עוד, שנשמה זו היתה משורש קין, כמבואר ב-"שער הגלגולים" (שם, ובהקדמה לו'), וב-"ספר הגלגולים" (פרק כט'), וכן כתב מהר"ם פאפירש ב-"אור הנר" (ערך שמשון).

²⁸⁸ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ב' ו-ט'.

²⁸⁹ בראשית, ג' - ו'.

²⁹⁰ שופטים, יד' - ג'.

²⁹¹ "ספר הליקוטים", (שופטים, יד' - ג').

בשמשון נאמר ²⁹², "וַיֵּאָחֲזוּהוּ פְּלִשְׁתִּים, וַיִּנְקְרוּ אֶת עֵינָיו",
ונענש, משום שהלך אחרי עיניו, ולקח לו מבנות הפלישתים.
וכן אנו מוצאים אצל אדם הראשון, שלאחר שעבר על ציווי הקדוש ברוך הוא,
ואכל מעץ הדעת, נאמר בו ²⁹³, "וַתִּפְקְחָה עֵינֵי שָׁנִיָּהֶם",
שנפקחו עיניהם להביט ברע, ונסתמו מן הקדושה ²⁹⁴.
הרי, ששניהם חטאו בעיניהם, ונפגמו בהם ²⁹⁵.
ג. על שמשון נאמר ²⁹⁶, "וַיֵּאָבִיו וַאֲמָו לֹא יָדְעוּ כִּי מֶה' הָיָא, כִּי תִאָּנָה הוּא
מִבְּקָשׁ",
והיינו, שאביו ואמו, לא ידעו שהטעם ששמשון מְתִאָּנָה לבנות הערלים, הוא
משום שהוא גלגול נשמת אדם הראשון, שחטא בגילוי עריות,
ולכן, גם שמשון היה הולך אחרי עיניו.
וזה, נרמז במילה "תִּאָּנָה", שכתובה בכתוב חסר,
לרמוז, שהיה בו נפש אדם הראשון, שחטא בעץ הדעת, שהיה "עץ תִּאָּנָה" ²⁹⁷,
ושמשון, היה צריך לתקן את חטאו של אדם הראשון ²⁹⁸.
ד. אמרו חז"ל ²⁹⁹, שהיו חמשה אנשים בעולם, שכל אחד מהם זכה לדבר
מיוחד היוצא מדרך הטבע, ואותו הדבר היה מעין דוגמא של מעלה,

²⁹² שופטים, טז' - כא'.

²⁹³ בראשית, ג' - ז'.

²⁹⁴ "זוהר הקדוש", (פרשת "בראשית", דף לו' ע"ב).

²⁹⁵ "ספר הליקוטים", (שופטים, סימן ה').

²⁹⁶ שופטים, יד' - ד'.

²⁹⁷ ברכות, מ' ע"א.

"זוהר הקדוש", (פרשת "בראשית", דף לו' ע"ב).

²⁹⁸ "ספר הליקוטים", (שופטים, סימן יד').

²⁹⁹ סוטה, י' ע"א.

אחד מן האנשים הללו, הוא שמשון, שהיה נפלא מאוד בכוחו הרב.
וביאר רבינו האר"י³⁰⁰, שהכוח המיוחד של שמשון, נובע מאותה נשמה שפרחה
מאדם הראשון בחטאו, ולקחה חנוך, והיא היתה בשמשון ונתנה לו כוח ותוקף,
ועל זה אמר שמשון לדלילה³⁰¹, "אם גלחתי וסר ממני כחי, וְחִלֵּיתִי, וְהִיִּיתִי כְּכָל
הָאָדָם",
שאם יעבור על נזירותו, ויתגלח, אזי נשמה גבוהה זו תסתלק ממנו, ובזה יסור
סוד כוחו,
וכפי שהיה לבסוף, כאשר גולח על ידי הפלישתים.
ה. בשמשון נאמר³⁰², "וַיִּזְרְקוּ אוֹתוֹ עֵזְתָּה, וַיֹּאסְרוּהוּ בַּנְּחֻשָׁתִים",
וביאר רבינו האר"י³⁰³, שהטעם שאירע לו כן, הוא משום שחווה סחטה ענבים
ונתנה לאדם הראשון ושתה יין³⁰⁴, ובזה ששתה גרם מיתה לו ולכל באי העולם,
וגרם להם שיהיו נמסרים ביד הנחש, שהוא ה-ס"מ הוא מלאך המוות,
ולכן, נענש שמשון, שהיתה בו נפש אדם הראשון, שייאסר דווקא בַּנְּחֻשָׁתִים".
ו. עוד נאמר בשמשון³⁰⁵, "וַיְהִי טֹחֵן פֶּבֶיֶת הָאֲסוּרִים", ובביאור הפסוק גילו
לנו רבותינו ז"ל³⁰⁶, שאין טחינה אלא לשון עבירה, שנאמר³⁰⁷, "תִּטְחֹן לְאַחֵר
אֲשֶׁתִּי",

³⁰⁰ "ספר הליקוטים", ("שופטים", סימן ה').

³⁰¹ שופטים, טז' - יז'.

³⁰² שופטים, טז' - כא'.

³⁰³ "ספר הליקוטים", ("שופטים", סימן ה').

³⁰⁴ בראשית רבה, פרשה יט', ה'.

³⁰⁵ שופטים, טז' - כא'.

³⁰⁶ סוטה, י' ע"א.

³⁰⁷ איוב, לא' - י'.

והיינו, שכל אחד מן הפלישתים הביא את אשתו לבית האסורים, כדי שתתעבר משמשון, ותלד לו ילדים גיבורים.

ואירע לו כן, כמו שאירע לאדם הראשון,

שכל אותם מאה ושלושים שנה שפירש אדם הראשון מאשתו לאחר שחטא, היו באות רוחות נקבות ומתעברות ממנו³⁰⁸, והיו יולדות רוחין ושדין ולילין³⁰⁹.

והנה, אותה אשה שאהב שמשון, והפילה אותו ביד פלישתים, היתה נקרא בשם **"דלילה"**,

ואמרו חז"ל³¹⁰, **שנקראה בשם זה, לרמוז על כך שדלדלה את כוחו ואת מעשיו.**

וכתב רבינו האר"י³¹¹, **שהיה בה את הכוחות של לילי"ת, שהחטיאה את אדם הראשון**³¹²,

ולכן, שמותיהם שווים, דלילה - לילי"ת, שכן האות ד' מתחלפת באות ת' ת'³¹³.

³⁰⁸ היינו:

מניצוצות הקרי, שהיו יוצאות ממנו.

³⁰⁹ עירובין, יח' ע"ב.

"זוהר הקדוש", (פרשת "בראשית", דף נד' ע"ב).

³¹⁰ סוטה, ט' ע"ב.

³¹¹ "ספר הליקוטים", ("שופטים", סימן ה').

³¹² שהיא חוה הראשונה.

עיין "עץ החיים", (שער מח' פרק ב').

³¹³ כן כתב ה"זוהר הקדוש", (חלק ג' דף רכח' ע"א):

"אחה"ע, בגרון,

בומ"ף, בשפון,

גיכ"ק, בחיך,

דטלנ"ת, בלישנא,

זסשר"ץ, בשיני."

ז. חטא עץ הדעת, לפי כמה דעות בדברי חז"ל, היה על ידי יין, וכמו שאמרו במדרש ³¹⁴ וב-"זוהר הקדוש" ³¹⁵, שחווה סחטה ענבים ונתנה לו, ומטעם זה, נצטווה שמשון להיות נזיר מן הבטן, בכדי שלא יבוא לידי חטא כזה, מחמת נשמת אדם הראשון שהיתה בו ... והנה, המעיין בדברי המדרשים, יראה את גדולת נשמתו של שמשון, עד כדי כך שאמרו במדרש ³¹⁶, שיעקב אע"ה היה סבור שמשון הוא יהיה מלך המשיח, ורק כאשר הוא ראה שלבסוף ימות שמשון, והבין מכך שמשון לא יהיה מלך המשיח, אמר ³¹⁷, "לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְהוָה", והיינו, שמעתה, צריך לקוות לישועת ה', שישלח את מלך המשיח לגאול את ישראל. ובביאור הדבר, כתב הגה"ק רבינו צדוק הכהן זיע"א מלובלין ^{318 319} : שבשמשון היתה נפש אדם הראשון, כמבואר לעיל בשם האר"י ז"ל, ומכיוון שמשון ראה את עצמו במדרגה כל כך גדולה, שהיתה בו קדושה גדולה ונבואה, ורוח ה' מפעמת בו תמיד, וכמו כן ניתנה לו מן השמים כוח רב וגבורה, הוא רצה להכניע את היצר הרע, ולתקן את החטא שחטא אדם הראשון על ידי הנחש הקדמוני,

³¹⁴ בראשית רבה, פרשה יט', ה'.

³¹⁵ פרשת "בראשית", דף לו' ע"א.

³¹⁶ בראשית רבה, פרשה צח', יד'.

³¹⁷ בראשית, מט' - יח'.

³¹⁸ בספרו הקדוש "ישראל קדושים", (אות ה').

³¹⁹ ועיין עוד מה שכתב אדמו"ר הגה"ק רבינו אליהו אליעזר דסלר זיע"א, בספרו הקדוש "מכתב מאליהו", (חלק ב', עמודים 266-274).

וכמו כן, עיין עוד מה שכתב הגה"ק בעל "באר משה" זיע"א מאז'רוב, ("שופטים", עמודים ריח'-רכו').

כיוון שידע שמשון, שתפקידו של המשיח לתקן את חטאו של אדם הראשון, וחשב שהוא עצמו יוכל לעשות כן, וזאת, מחמת היותו משבט דן, שבט אשר נאמר עליו בפרשתן ³²⁰, "יְהִי דָן נָחֵשׁ עָלֵי דָרְךָ", שהוא הנחש שמצד הקדושה, ועל ידי כך, הוא יוכל לתקן את חטא הנחש שהוא ה-ס"מ, ואז תבוא הגאולה השלימה, ולפיכך, סבר יעקב אע"ה, שמשון הוא מלך המשיח, והוא אשר יתקן את חטאו של אדם הראשון. ובכדי לתקן הדבר, הלך שמשון ונשא את דלילה, שהיא היתה בחינת לילי"ת ³²¹, וכמו שכתב רבינו האר"י ³²², ולכך שמותיים שוויים - דלילה = לילי"ת, ושמשון, הכיר וידע בעצמו שאינו רוצה לישא אותה בשביל אהבה גופנית וגשמית, אלא הכל בכדי לתקן את שורש חטאו של אדם הראשון ³²³.

³²⁰ בראשית, מט' - יז'.

³²¹ שהיא חוה הראשונה, וכמו שנתבאר לעיל.

³²² "ספר הליקוטים", (שופטים, סימן ה').

³²³ כתב הגה"ק רבינו רפאל משה אלבאז זיע"א, בספרו הקדוש "עדן מקדם", (אות ממ, ערך מילה, סעיף קטן א'):

"בבראשית רבה: 'וְנִפְלְתִי בְיַד הָעֲרִלִים' (שופים, טו' - יח') -

אמר שמשון, רבונו של עולם, אפילו אין ביני לבנים כי אם המילה, כדאי שתציל אותי. עד כאן.

ופירש הרב עיר וקדיש, מהר"ח הכהן, בספר 'עטרת זהב' כתב יד -

דהגם כי טימא ראש נזרו, ולקח אשה מפלישתים, ושכב עם נשג"ז (נכרית, שפחה, גויה, זונה),

ונמצא כי טימא אות ברית קודש, ובעל בת אל נכר,

מכל מקום, אמר שמשון: הבט משמים וראה, כי סוף סוף חותם שלך עמי, כי אות הברית חותם הוא, ולא בעבור החטא סר החותם שלך. ולכן, הגם כי אין ביני לבנים אלא אות ברית, אף שהוא פגום, אין ראוי לך למסיריני ביד הערלים.

עד כאן דבריו, והביאו הרב 'דבש לפי'.

ומה שבכל זאת לא הצליח במלאכתו, ואדרבה, על ידי אשה זו ירד ממדרגתו
ונמסר ביד הפלישתים,
הטעם בזה, שלמרות שנפשו היתה גבוהה מאוד, ולבבו היה קדוש ל-ה',
מכל מקום, כל זמן שהנפש נמצאת בגוף, צריך האדם לסייעתא דשמיא גדולה
שיצליח,
והוא לא ביקש עזר וסיוע מ-ה', וסמך על כוחו כי רב,
וטעה באותה הטעות שטעה בר כוזיבא ³²⁴, שאמר להקדוש ברוך הוא: אל תעזור
לנו, ואל תעזור לשונאינו,
לפי שחשב שהוא המשיח,
והיו סבורים שניהם, שהמשיח אינו צריך עזר וסיוע מהקדוש ברוך הוא,
אך אין הדבר כן, אלא, כמו שכל אדם צריך סיוע, גם המשיח צריך סיוע גדול מן
השמיים,
ואילולי כן, אינו יכול לו,
וכיוון שלא ביקשו סיוע מהקדוש ברוך הוא, לא הצליחו להתגבר על הסטרא
אחרא, ונפלו ביד הקליפות ³²⁵.

ואני עני, לא הבנתי אמרי קדוש -

כי ידוע מה שכתב רבינו האר"י ז"ל: שהפוגם אות ברית קודש, ובפרט הבא על הגויה, סר ממנו החותם
שהיה חתום - שד"י מבחוץ והו"ה מבפנים.

ואיך אמר הרב: ולא בעבור החטא סר החותם שלך?

כי קושטא קאי, כי נתקלקל החותם ונעשה סגור, חותם צ"ר הצורר מסיטרא דקליפה?

וכעת צריך עיון, וגם צריך יישוב לדברי הבראשית רבה".

ברם, על המתבאר השתא, בעניין דרך תיקונו של שמשון בחטא אדם הראשון:

שפיר ביקש שמשון מהבורא ית"ש להצילו, שכן כל עניינו קדוש וטהור היה, ויודע תעלומות יודע. ודוק.

³²⁴ איכה רבה, (על הפסוק "בלע ה' ולא חמל").

וכעין זה, איתא במסכת גיטין (נז' ע"א), על בר דרומא.

והנה, כאשר נדייק בדברים קדושים ונעלים אלו, נשכיל ונבין:
שחטאו של שמשון, היה פגם דק מן הדק במידת הגאווה!
ומעתה, היא היא כוונתו הקדושה של יעקב אבינו, במאמרו ³²⁶, "לִישׁוּעָתָךְ קוֹיָתִי
הֲנִיָּהּ":
דהנה, שם הוי"ה ברוך הוא, מלמד על מידת הענווה ³²⁷.
וראשי התיבות של המילים "לִישׁוּעָתָךְ קוֹיָתִי", הינם קל',
המרמזים על חטאו של אדם הראשון ³²⁸, ותיקונם על ידי מידת הענווה ³²⁹, יחד
עם עמל התורה הנרמז אף הוא במילה זו ³³⁰,
ובזה רצה יעקב אבינו, להורות דרך לבניו ולבני בניו, שעניין הישועה, ותיקון
חטאו של אדם הראשון, תלוי ועומד בעניינים נשגבים אלו.
וראיה לדבר:
דהנה, כבר נתבאר לעיל ³³¹, שמידת הענווה שורשה במידת המלכות, והיא
המכניעה את בחינת "תולעת שבקליפה".
והנה, בעניין הגאולה השלימה, נאמר ³³², "כִּי עוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד, וַיִּפֹּחַ לִקְחָךְ וְלֹא
יִכָּזֵב, אִם יִתְמַקְּמָה חֶכְמָה לּוֹ כִּי בֹא יָבֹא לֹא יֵאָחֵר",
וכאשר נמנה את מניין המילים "כִּי בֹא יָבֹא לֹא יֵאָחֵר" - במידת מלכות דענוה",
יגיע מנינם למספר 1388,

³²⁵ עד כאן לשונו.

³²⁶ בראשית, מט' - יח'.

³²⁷ כן כתב הגה"ק רבינו מרדכי הכהן זיע"א, ("שפתי כהן", ויקרא, ו' - ב').

³²⁸ וכמו שנתבאר לעיל באותיות א' ו-ט'.

³²⁹ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ב' ו-ט'.

³³⁰ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ח' ו-ט'.

³³¹ באות ב'.

³³² חבקוק, ב' - ג'.

וכמניין מאמר הכתוב בפרשתן ³³³, "לִישׁוּעָתְךָ קוֹיָתִי יְהוָה".

ובעניין זה, כבר מצינו לדבריו של גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א ³³⁴:

"אמרו בילקוט תהלים ³³⁵, 'אפילו אין ביד ישראל אלא הקיווי, כדאי הם לגאולה - בשכר הקיווי' וכו' ...

ובזה פירש הרב הגדול מהר"ר יוסף דוד זלה"ה ³³⁶, מְטַבֵּעַ ברכת 'אֶת צֶמַח דָּוִד מְהֵרָה תִּצְמַח, וְקִרְנוֹ תִּרְוַח בְּיִשׁוּעָתְךָ, כִּי לִישׁוּעָתְךָ קוֹיָנוּ כָּל הַיּוֹם' ...

והכי פירושה, 'את צמח דוד' וכו',

וכי תימא שאין לנו זכות?

מכל מקום, 'תצמיח, כי לישועתך קוינו' -

ויש לנו הקיווי, ובשכר הקיווי כדאי שתגאלנו".

אשר על כן, כאשר נתעטר בכתר המלכות של מידת הענווה, יחד עם דברי התורה הקדושה, בתיקון חטאו של אדם הראשון,

ונצפה לישועתו יתברך, בבחינת הנאמר בפרשתן, ³³⁷, "לִישׁוּעָתְךָ קוֹיָתִי יְהוָה",

יתקיים בנו מאמר הכתוב ³³⁸, "כִּי בֹא יָבֹא לֹא יֵאָחֵר".

יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

³³³ בראשית, מט' - יח'.

³³⁴ בספרו הקדוש "מדבר קדמות", (מערכת קוף, אות טז', ערך קיווי).

³³⁵ רמז תשל'.

³³⁶ לשון רבינו זיע"א:

"בספרו הנחמד 'צמח דוד', הנדפס מחדש, דף קכג', פרשת ויחי".

³³⁷ בראשית, מט' - יח'.

³³⁸ חבקוק, ב' - ג'.

לרפוא"ש

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו

רפאל מנחם בן רות רדואה

הרב יוסף בן רחל

חיים נתן צבי בן שרה

מרדכי בן רינה

מאיר בן נעמי

אליהו לוזון בן גד

~~~~~

שושנה סולטנה בת מרים

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

שרית בת גילה

פאני פרחח בת רחל

"וְצִתֵּיתִי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וְשֵׁם"

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרליה ע"ה
- רבקה סימוני ע"ה (לבית איבגי) בת הרבנית שרה שתחי'
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבוגי) בת גרסיה ע"ה
- אריקה ביננבאוס ע"ה (לבית פינקסוביץ) בת יוסף וברטה שיחי'
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של הקדושים אשר נרצחו על קידוש ה'

בחג "שמחת-תורה" תשפ"ד